

Izjava svak dan, udi ob nedeljah in praznikih, s jutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asistijskega št. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik konzorcij lista Edinosti. — Tisk Matkarske Edinosti. — Naročnina znaša na mesec L 3.—, pol leta L 18.— in celo leto L 36.—. — Telefon uredništva in uprave št. 11-37.

# EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 10 stotnik. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 20 st.; osmrtine, zahvale, poslanice in vabila po 40 st., oglasi denarnih zavodov mm po 20 st. Mali oglasi po 10 st. beseda, najmanj pa L 1.—. Oglase sprejema inseratni oddelek Edinosti. Naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti. Uprava in inseratni oddelek se nahajata v Trstu, ul. sv. Frančiška As. 20.

## Jadransko vprašanje pred vrhovnim svetom

### Dr. Trumbić in Pašić otklanjata nove predloge kot nesprejemljive

Pariz 14. januarja.

Vrhovni svet (Clemenceau, Lloyd George in Nitti) se je večeraj v predpoldanski in v popoldanski seji bavil z jadranskim vprašanjem. Popoldne sta bila poklicana Pašić in Trumbić. O poteku razprav molčijo udeleženci, vendar se zna toliko, da skušata Clemenceau in Lloyd George doseči rešitev, ki bi v precejšnji meri zadovoljila laške aspiracije glede Reke. Kar se tiče Nittija, zavzema on precej nesprejemljivo stališče in hoče menda res nacionalistične nadkritiki. Glede Reke stoji na stališču Tittonijevega predloga a povrh tega zahteva še izrecno laško suvereniteto nad tem mestom. Italija naj bi torej dobila Reko in teritorijalno zvezo ob oboji z Istro, ki bi imela skoraj vsa — torej tudi Volosko-Opatija — pripadati Italiji. Tudi v nekaterih drugih točkah gre Nitti dalje nego Tittoni. Ta takšna vzbujata začudenje, ker je vendar znano, da sta radi vprašanja laške Reke padla Orlando in Sonnino in da je enaka usoda doletela Tittonija; ki pravzaprav ni zahteval suverenitete, temveč le teritorijalno zvezo z Italijo. Odpilni ga je Lansingov odklonilni odgovor. Ali upa Nitti, da se njemu posreči, kar se ni posrečilo onim trem, ali pa hoče on laškemu narodu še enkrat, v zadnji uri, pokazati, da je ta rešitev nedosegljiva? Stvar stoji namreč takole:

Izključenje laške suverenitete nad Reko je za Wilsona neizpremenljiv dogma. Wilson bi v tako rešitev privolil le, ako bi nanjo pristali Jugoslovenci. Tudi Francija in Anglija sta dali večkrat razumeti, da se nočeta ločiti od Wilsona. Sedanja pogajanja imajo menda namen omajati odpor Jugoslovenov. Vsa upanja v tem oziru pa so prezna. Jugoslovenci so pripravljivi dovoliti Reki vse mogoče svobode, ali po izgubi tržaške luke je nemogoče žrtvovati še edino resnično luko, Reko. Istotako je nemogoče žrtvovati čisto slovenski vološčanski okraj, kar naglašata celo londonska spomenica. Sicer pa ni niti Tittoni, niti Scialoja, niti sam Nitti v parlamentu zahteval aneksije Reke in je vkljub temu dosegel, da mu je bilo izrečeno zaupanje. V laških krogih se žuga zopet z aplikacijo londonske pogodbe iz leta 1915.; začudenja se torej tam, kjer smo bili pred enim letom. Nitti je prerezumen, da ne bi znal, da je to nemogoče in da bi to naglalo Italiji ogromne stroške. Ze sedaj zahteva vzdrževanje okupacijske vojske nad eno milijardo lir na mesec. To, kakor tudi nezadovoljstvo, ki je mora povzročiti s tem zvezano odlašanje demobilizacije, ustvarja struje, kateremu tudi Nitti ne bo kos. K temu pride še, da v Ameriki pred rešitvijo jadranskega vprašanja ni dobili posojila in da bi Jugoslavija v slučaju prerivanja pogajanj in poostrenja odnošajev prav gotovo zaprla zopet svoje meje laškemu uvcu.

Politično obzorje je torej precej oblačno; toda Jugoslovenom se ni treba razburjati. Če hranjivo, kakor dosedaj hladno kri, pride gotovo tudi v Italiji do stremenja, in potem je dana možnost za mirno rešitev našega vprašanja. Adriaticus.

Pariz, 14. januarja.

Danes je dr. Trumbić pred vrhovnim svetom nadaljeval svoj ekspozé o jadranskem vprašanju. Bavil se je posebno z Albanijo in po biljal laške zahteve. Do kake odločitve seveda ni prišlo; vendar se more po splošnih vtisih že danes reči, da so vsi, tudi Lahi, prepričani o absurdnosti ideje reške vmesne države. Ustvarjalo bi se med Italijo in Jugoslavijo pravo ognjišče za vsakovrstno propagando, ki bi bila menda Italiji z njenimi anarhističnimi živili bolj nevarna nego Jugoslaviji, a bi vsakakor njo veliko več stala. S tem pa ni še rečeno, da bi delično ozemlje pripadlo Jugoslaviji, pač pa se kaže, da hoče Italija razširiti svoje meje preko Wilsonove črte. Tudi o nevarnosti, ki preti miru, če se kakšni otoki ali Zader prepusti Italiji, ni menda več razlike v mišljenju udeležencev in odločiteljev krogov. Vkljub temu vztrajajo Lahi na svojih zahtevah. Vprašanje Reke in Albanije dela še velike težave.

Glede zaščite tistih Jugoslovenov, ki bi ostali pod laškim gospostvom, je dal Nitti operativna zgotovila. Tu je angažirana čast vseh entitnih sil, zlasti pa Wilsona.

Zdi se, da ima Nitti trdno voljo proti čim prej do odločitve in sicer, ako mogoče, potem sporazuma z Jugoslovenji. Kar pogajanja najbolj otežuje, je pomankanje vsake vodilne ideje, vsake jzne koncepcije na laški strani. Pred vojno je imela Italija določen cilj: hotela se je strateško zavarovati proti Avstriji in gospodovati na Jadranskem morju. To zahtevuje imel izpolniti londonski dogovor od leta 1915. S pridobitvijo Julijskih Alp na eni in enega kosa Dalmacije z otoki na drugi strani je hotela Italija držati Avstrijo kakor v kleščah in ji pustiti le na Reki izhod na morje skozi blokirani Kvarner. Avstroogrška monarhija je izgubila in s tem je tudi odpadel razlog za strateško zavarovanje proti njej. Za rešitev jadranskega vprašanja bi bila morala sedaj Italija najti novo bazo. Ali njeni državniški se še do danes niso na novo orjentalirali in niso prišli do nove koncepcije. Neokrentni Sonnino se je enostavno držal londonskega dogovora, ne pomislivši, da po prepustitvi Avstrije nima več ekzistenčne pravice. Njegova kratkovidna trma se je morala razbiti ob železnem

odporu izpremenjenih razmer. Toda tudi drugi laški državniki se niso mogli povzpeti na višje stališče. Brez jasne cilja, brez upoštevanja novega položaja so tavali eno leto od seje do seje, od sestanka do sestanka, od zaveznika do zaveznika, opiraje se enkrat na strategične razloge (dalmatinski otoki), drugičkrat na voljo naroda (Reka), potem na komunikacijske potrebe (Trbiž, Jeseniška kotlina), tako da jim je to celo laški general (Robilant) v senatu očital in da se je te dni eden najvplivnejših entitnih pravkov o neki priložnosti izrazil nekako takole: »Jaz še danes ne vem, kaj pravzaprav Lahi hočejo; vsak minister prihaja z drugo zahtevo in tudi isti minister jih menja.«

V resnici imajo vsake tri mesece drugo geslo. Začetkom leta 1919. so gorili v Italiji za Dalmacijo; danes priznavajo že, da bi to bilo zanje veliko breme. Potem so zahtevali otoko, da se zavarujejo proti nenadnim napadom jugoslovenske flote, ki pa ne obstoji; danes bi se menda odrekli tudi otokom, če bi dobili Reko. Strateški oziri torej ne obstoje več. V londonskem dogovoru so prepustili Reko Hrvatstki; sedaj kriči vsak pravi laški »patrijot«: Fiume o morte! Vmesna država je bila pred tremi meseci najsigurneja in najpotrebnejša obramba proti invaziji jugoslovenskih barbarov; danes je ne marajo več, ker predstavlja ravno nasprotno: nevarnost za notranji mir Italije. Reka je bila pred par meseci gospodarska potreba prvega reda; sedaj jo to le še ideal, za katerega je umelo 500.000 laških vojakov, katerim se pa, kakor zna ves svet, za časa vojne niti sanjalo ni, da bo Italija kedaj zahtevala to, Hrvatski prepuščeno Reko.

Zmešajte sedaj vse te različne zahteve in vrzite jih v kak skalejskopskop, ki pri vsakem obratu pokazuje drugo kombinacijo, potem dobite približen pojem o laških pogajanjih in nastopih na konferenci.

O Nittiju pravijo, da je vzvišen nad našim malenkostnim imperijalizmom, ki ima večje veselje, če more Jugoslovenom iztrgati kako kraško ali dalmatinsko skalo, nego če se odpre Italiji možnost velikega gospodarskega razvoja; ali tudi Nitti lavira med nacionalisti in socialisti, tudi ta mož, ki vidi jasno, kaj potrebuje Italija, ki ima odprt pogled za orijentacijo v vzhodnem Sredozemskem morju, se ne obotavlja manevrirati z londonsko pogodbo in »sentimentalizmom« ter računati s »politiki« la D'Annunzio. Ali bo imel Nitti toliko poguma, da pomete vso staro šaro smešnih predsodkov in šarlatanskih pretiranosti, ali pa bo hotel še nadkriti nacionalisti in zahtevati še več jugoslovenske zemlje nego je zahteval Tittoni? Indicii niso dobri: tudi Nitti straši z londonskim dogovorom in z javnim mnenjem v Italiji, ki buje ne dopušta, da pride praznih rok nazaj. Jugoslovenov tudi to ne plaši: pravična stvar mora prej ali slej zmagati; škoda bo trpel le tisti, ki je zmago ovrhal. Adriaticus.

Pariz 15. januarja.

Včeraj popoldne sta bila Pašić in Trumbić na novo povabljena h Clemenceauju in Lloyd Georgeju. Nitti je bil s Scialojem v drugi sobi zaven; vrnil se je torej k Orlandoji taktiki. Clemenceau je jugoslovenskima delegatoma pričel, da je vrhovni svet v sporazumu z Nittijem po jugoslovenskem odklonilnem odgovoru izdelal nov načrt rešitve. Reka bi postala neodvisna država s pravico, da sama odloči, kateri državi hoče poveriti svoje diplomatsko zastopstvo (očividno se računa s tem, da bi to bila Italija). Pristanišče, tudi pristanišče »Baroš«, in kolodvor bi se izročila Zvezi narodov. V ostalem se ni na predzadnjem načrtu nič izpremenilo. Tudi teritorijalna zveza z Italijo bi ostala. Clemenceau je zopet apeliral na jugoslovenskega delegata, naj sprejmeta ta načrt, češ, da se je storilo vse, da se kolikor mogoče ugodi jugoslovenskim zahtevam. Omenil je tudi, da ve, da sta med Jugosloveni dve struji, ena nespremljiva in ena spravljava. Trumbić in Pašić sta to odločno zanikala in zatrjevala, da v tem vprašanju ni razlike v mišljenju. Izjavila sta, da tudi te rešitve ne moreta sprejeti, da pa hočeta na vsak način vlado obvestiti. S tem se je seja končala. Vladni odgovor se pričakuje za soboto.

O predzadnjem načrtu, ki je še določal laško suvereniteto nad Reko, se je celo italofilski »Temps« izrazil, da gre dalje nego svoječasni Tittonijev načrt, ki ni zahteval suverenitete, in dalje nego Scialojeva formula o »italianità di Fiume«, ker daje besedi »italianità« najdalekosežnejše tolmačenje. Zadnji predlog imenujejo današnji francoski listi spravljen in izražajo upanje, da se doseže sporazum.

Po dosedanjem razpoloženju belgrajske vlade pa je izključeno, da bi se privolilo v tako prekoračenje Wilsonove črte (celi vološčanski in senoščki in del postojanskega okraja), v odstopitev otokov ter neodvisnost Zadra. Tudi internacionalizacija reškega pristanišča, posebno pa Baroševa, ki spada k Sušaku, je

Adriaticus.

### Usoda otoka Visa.

SPLIT, 16. Prebivalstvo otoka Visa je naslovilo naši mirovni delegaciji nastopno brzojavko v trenutku, ko se ima končno odločiti usoda našega lepega Visa: Podpisani prosimo v imenu vsega viškega prebivalstva kraljevsko vlado in našo mirovno delegacijo, naj delata na to, da bo ta čisto jugoslovenski otok, neprecenljivi biser Jugoslavije, pripojen kraljevstvu Srbov, Hrvatov in Slovencev. Slede podpis: ...

### Vrnitev ministrov iz Pariza.

BELGRAD, 16. Ministra Milorad Drasković in Kosta Stojanović, ki sta se udeleževala pariskih pogajanj glede odškodnine Srbiji, se vrneta ta teden v Belgrad.

### Preobrat v valutnem vprašanju.

Krona se zamenja al pari z novim bankovcem! BELGRAD, 12. Današnja ministrska seja je zgodovinskega pomena. Razpravljalo in rešilo se je valutno vprašanje. Začela je ob 10 zjutraj, ob 13 se je prekinila, popoldne se je nadaljevala ter končala pozno v noč. Ze v dopoldanskem posvetovanju se je pokazalo, da si je res ministrski svet na jasnem, da se mora valutno vprašanje rešiti edine le na podlagi, da se zamenja krona za krono, torej al pari. Popoldne in zvečer so se dolbečvale posamezne točke te izvedbe. Ministrski svet se je po jako temeljitem in stvarnem razpravljanju zedinil v vseh glavnih točkah in jutri bo sledila stilizacija sklepa ministrskega sveta.

BELGRAD, 12. Kakor smo izvedeli, je bil predložen današnjemu ministrskemu svetu prvotni načrt za ureditev valutnega vprašanja, ki je iz belgrajskih novim dobro znan. Proti temu načrtu je zastopal minister dr. Albert Kramer drugi predlog, ki zahteva zamenjavo krona al pari. Kakor se trdi je bil nastop ministra dr. Kramerja v tej historični seji ministrskega sveta tako prepričevalen in njegovi razlogi tako močni, da so prepričali ves ministrski svet, tudi one člane ministrskega sveta, ki so bili v početku posvetovanja drugačnega mnenja glede rešitve valutnega vprašanja.

BELGRAD, 12. Današnja seja ministrskega sveta se je vršila pod predsedstvom ministrskega predsednika Davidovića. Kakor vedno je tudi tokrat vodil razpravljanje o valutnem vprašanju s svojo priznano spretnostjo in njegovemu modremu vodstvu je mnogo pripisovati, da se je našlo rešenje, ki je najpovoljnejše za to težko vprašanje. Davidović se je izkazal kot moza, ki zastopa samo državne interese, in sicer interese cele države. Izkazalo se je, da pozna jako dobro gospodarske prilike naših krajev, ki so bili nekdanj pod Avstrijo in jih zastopa z isto objektivnostjo, kakor interese Srbije. Pokazal se je kot pravega Jugoslovena in demokrata.

BELGRAD, 12. Ministrski svet je v seji, ki je trajala ves dan, dopoldne in popoldne, do pozno v noč, in ki je veljala izključno le valutnem vprašanju, končno sklenil naslednje:

Reorganizirana »Narodna banka« naj stare (avstrijske) krona potegne iz prometa s tem, da jih zamenja za novo kronsko novčnico. Ker takšnih novčanic še ni natisnjenih, naj se za sedaj uporabi v to svrhu novonatisnjeni državni dinar, ki se mora s posebnim natisom na obeh straneh označiti kot krona, in sicer, ker teh novčanic še ni dovolj natisnjenih, naj bi se na vsako takšno dinarsko novčnico natisnil štirikratni iznos v kronah. — V garancijo novih bankovcev bo dala država »Narodni banki« državne bone. Na ta način prevzame država jamstvo tudi za izmenjavo nove krona. Ta državna garancija bo podprta zlasti s tem, da se zastavi en del državnih šum, kojih čisti dohodek bo deloma služil v sukcesivno kritje novčanic »Narodne banke«. Sedanje krije, ki ga »Narodna banka« še ima, bo služilo tudi kot krije za nove kronske novčnice. Razmerje med novo krono in njeno zlato podlaga ostane za sedaj še nerešeno. Reši naj ga še le parlament, ki bo določil tudi zlato podlaga za dinar in končno definitivno razmerje med krono in dinarjem. Sedanja zlata podlaga starega dinarja se dotlej ukine. Za začasno razmerje med krono in dinarjem se do te odločitve obdrži dosedanj uradni kurz 4 : 1. Na kronskem teritoriju država plačuje in sprejema plačila za svoje terjatve le v kronah. Mali kronski bankovci po 1, 2 in 10 K ostanejo začasno v prometu in se čimprej nadomeste z novimi bankovci.

BELGRAD, 12. Izmenjava markiranih kron se izvrši v najkrajšem času. Klišeji, s katerimi se na obeh straneh opremijo nove dinarske novčnice z oznabo v kronski veljavi, so že pripravljene. Delo se bo vršilo v več tiskarnah. Izmenjale se bodo poleg bankovcev tudi priznalice al pari, to je onih svoječasno odtegnjenih 20% bo poravnanih v novih jugoslovenskih kronah.

BELGRAD, 12. (JDS) V belgrajskih radikalnih krogih vlada velika poparjenost radi zaključka današnje ministrske seje. Radikalni voditelji, posebno Stojan Protić in Momčilo Ninčić, so pričakovali, da pride pri reševanju valutnega vprašanja do nesoglasanja v vrstah Demokratske zaednice. V tem zmislu so že tudi oni in njihovi klerikalni zavezniki širili razne vesti in gospod Ninčić je že pravil svojim prijateljem, kako bo on reševal kronsko vprašanje s tem, da bo krono unčil. Imel je pripravljen že tozadevni načrt.

### Kolkovanje bankovcev končano.

BELGRAD, 16. Ker je kolkovanje kronskih bankovcev v glavnem zaključeno, je minister za finance odredil, da se odvečjo naloženih jim dolžnosti vsi člani glavne komisije v Belgradu, kakor tudi večjih podkomisij po deželi.

### Savski most v Belgradu popravljen.

BELGRAD, 16. Preko savskega mosta vozijo zopet vlaki. Most je dovolj trden, da lahko vzdrži velika bremena.

### Preiskava proti zagrebškim javnim uradnikom.

ZAGREB, 14. Preiskava proti aretovanim uradnikom se nadaljuje z vso hitrostjo, da se morejo čimprej oddati sodišču v kazensko zasledovanje. Na dan prihaja vedno novo gradivo glede zlorabe uradne oblasti od strani nekaterih uradnikov. Med drugim se je dognalo, da je bila službena depesha poštnega ministra od zagrebške direkcije vsem poštanim uradom, v kateri cirkularni depesi je minister javil, da je povišanje plač že sklenjeno ter svaril in prepovedal triurno stavko, bila dostavljena z dodatkom uradniske organizacije, katere pozivlje uradništvo, naj se depesi ministra ne odzove, nego naj postopa izključno po navodilih »Saveza javnih namestnikov«. Tako je bil službeni ukaz ministra anuliran po uradnischem društvu na lastni njegovi depesi. Teško obremenjuje arctirane uradnike dejstvo da so se postalisti brzojava in telefona sploh za svoje svrhe in z njim razpolagali, kakor da so oni sami vlada.

### Društvena organizacija srednješkolskih profesorjev.

ZAGREB, 15. V nedeljo se je vršila izredna skupščina Društva hrvatskih srednješkolskih profesorjev. Kot delegat srbskega društva srednješkolskih profesorjev v Belgradu je prisostvoval skupščini profesor Ristić, ki je poudarjal, da je srbsko društvo na svoji skupščini že sprejelo predlog, da se ima osnovati edinstveno profesorsko društvo za celo kraljevino. Kot prva točka dnevnega reda večerajšnje skupščine je bila: izjava, ali pristopi društvo v edinstveno organizacijo, za katero se je izrekla skupščina z veliko večino.

### Madžarji zasegli sol.

BELGRAD, 16. Madžarji so na prevozu skozi njihovo ozemlje zadržali 6 ladij vlačilk bele kuhinjske soli, ki je bila nabavljena za našo državo v Nemčiji.

### Iz češkoslovaške.

#### Češki listi o odnošajih z Avstrijo.

PRAGA, 14. Listi se pečajo s prihodom avstrijskega državnega kancelarja dr. Rennerja v Prago. »Narodni Listy« pišejo: »Želimo, da bi bilo naše razmerje do Avstrije samo korektno politično. Na prijateljsko razmerje sedaj ni misliti in preverjeni smo, da na to tudi v bodočnosti ne bo misliti. Državni kancelar je odpoval v Prago samo iz umstvenih razlogov, iz hladne kalkulacije. On ne more ničesar izgubiti, pač pa mnogo pridobiti, zlasti premoška in sladkorja. V enem oziru je potovanje državne kancelarja dr. Rennerja v Prago pač pomembno, ker kaže na Prago kakor na važno, politično in gospodarsko činjenico v osrednji Evropi in ker je ravno Dunaj, ki stretni k temu središču. — Po socialdemokratskem »Pravu Lidu« je potovanje dr. Rennerja v Prago svečana manifestacija obojestranske želje po prijateljskih odnošajih obeh držav. Toda ne smemo pozabiti, pripominja list, da voga naša pot na jug preko Avstrije, da torej tvori ta dežela koridor z našo bratsko državo, s katero moramo v interesu ljudske prehrane in vsega narodnega gospodarstva, pa tudi v interesu naše države, daleč od nepreračunljivih tendenc politike krvoločnih in roparskih Madžarskih reakcionarjev živeti v najožjih stikih. — »Narodna Politika« piše: Državni kancelar dr. Renner prihaja v Prago, pa ne iz ljubezni do nas, marveč, da bi kar največ dobil, ne da bi nam imel zato kaj ponuditi. Mi moramo z ozirom na pogajanja takoj početkoma zavzeti popolnoma suvereno stališče. Biti moramo uljudni, toda stvarno ledeno mrzli, hladno preacrakunljivi. Pogajanja se morajo vršiti tako, da se bo dr. Renner navadil, večkrat priti v Prago. — »Tribuna« izvaja: Ni vseeno, ali pride na Dunaju zopet monarhija ali boljše vitem na krmilo. Kar bomo glede na lastne politične in gospodarske razmere mogli storiti, to moramo tudi izvesti na korist mirnega razvoja naše države. Več ne more nihče od nas zahtevati. — Katoliško glasilo »Ceh« piše: Čehi morajo postopano avstrijskega državnega kancelarja zasledovati jako pozorno in z največjim nezaupanjem. Prav v teh dneh so največje važnosti besede češkega pesnika Svatopluka Čeha: »Ne verjemimo nikomur!« Baltiška obala in slovenski grobovi ob Labi naj nas svare.

### Iz Avstrije.

#### Ustavno vprašanje v Avstriji.

DUNAJ, 16. V ospredju politike republike Avstrije stoji sprico njenega težkega gospodarskega položaja gospodarska vprašanja. Izmed političnih vprašanj v ožjem zmislu se razpravlja zlasti vprašanje ustave. Tu si stojita nasproti dve naziranj v vladi koaliranih strank. Krščanski socialci zahtevajo razen ljudske zbornice še zvezno zbornico, v katero bi odpisale vse zvezne deleže in zvezno glavno mesto Dunaj po pet poslancev. Teh pet poslancev bi imelo skupaj po en glas in bi jih volile deželne zbornice, oziroma mestni svet zveznega glavnega mesta. Socialni demokrati so proti sistemu dveh zbornic, poudarjajoč, da nasprotuje demokratičnemu mišljenju, če kdo skuša utesniti moč od ljudstva naravnost izvoljene zbornice z zvezno zbornico, v kateri bi bil na pr. Vorarlberg zastopan po istem številu odposlancev kakor Dunaj, ki šteje 14krat toliko prebivalstva. Proti temu naglašajo krščanski socialci, da mora biti v zvezni zbornici popolna številna enakopravnost, ker je le na tej podlagi možna zveza, ki jo sledpajo, enakopravni deli, na kar odgovarja vodilno socialdemokratsko glasilo, da v zvezi ni več dežel, ki se kot deli uveljavljajo v svojem lastnem upravnem in zakonodajalnem delokrogu deželnih zborov, in da stopa na mesto aritmetične svote dežel nov pojem in nova tvorba: zveza. Medtem ko se v javnosti živahno razpravlja vprašanje, kateri ustavni sistem bi bil boljši, se tudi priznava, da je to nasprotje v prvi vrsti strankarsko-politično. To je nasprot-

je med deželami, ki imajo vse krščansko-socialno večino, in med Dunajem, ki je po večini socialističen in predstavlja tretjino vsega prebivalstva republike: nasprotje med skromnim agrarnim okrožjem in prevetlikim industrijskim središčem.

### Italijanska misija na Dunaju.

DUNAJ, 16. V mestu se vedno pogosteje oglašajo pritožbe na italijanske častnike, ki porabljajo svojo uradno navzočnost na Dunaju v kupčijske namene. Ko so se te pritožbe objavile tudi v časopisih, je italijanska misija smatrala za potrebno, da nanje uradno odgovori. V časopisih je objavila nastopno izjavo: »Ugovotiti moramo, da je itukajšnji misiji veljalo vedno kot najvišje načelo odgovornost činitelev, naj se člani te misije pečajo zgolj s svojimi nalogami; iskati si zasebnih koristi, je veljalo vedno za strogo prepovedano. Če so se pojavile domneve, da so se častniki proti svoji dolžnosti spuščali v opravila, ki so z njihovim stališčem nezdržljiva, se je takoj uveda natančna preiskava in so se dotični častniki od nadaljnjega službovanja pri misiji odstranili. V resnici se je pa le redkokdaj pripetilo, da je bil tak ukrep potreben. Poudariti je treba, da so že pomisleki o ravnanju katerega častnika zadostni, da se odposlje z Dunaja. Nadalje priznava uradna izjava, da prihajajo mnogi bivši italijanski častniki na Dunaj, da tu oblaščajo italijansko uniformo in da v njej opravljajo svoje kupčije, za kar ne prevzema misija nobne odgovornosti in odklanja napade, ki tudi v takih slučajih letijo nanjo. — Te zasebne kupčije, kakor tudi vedno se ponavljajoči izgedi italijanskih vojakov in njih prepripi s prebivalstvom vplivajo znatno na razpoloženje Dunaja do italijanske misije.

### Mirovna konferenca.

#### Vzpostavitev trgovinskih odnošajev z Rusijo.

PARIZ, 16. Svet trojice je sklenil vzpostaviti trgovinske odnošaje z Rusijo in sicer na predlog Lloydja Georgea.

### iz Francije.

Clemenceau ne bo kandidiral za predsednika republike.

PARIZ, 16. Pripravljajna skupščina je danes glasovala o kandidaturi za predsedništvo republike. Deschanel je dobil 408 glasov, Clemenceau 389. Clemenceau je umeknil svojo kandidaturo.

### iz Italije.

#### Stavka poštih uslužbencev.

RIM, 17. Stavka poštih uslužbencev je stopila v odločno fazo. Vse delovne zbornice so se postavile na razpolago organizacijam poštih uslužbencev. — Železničarsko gibanje postaja vedno resnejše. Ni izključeno, da stopijo tudi železničarji v stavko.

Novi škof in Slovenci.

Imenovanje msgr. A. Bartolomajsa na stolico tržaško-koprskih škofov ni za nas samo versko-cerkvena zadeva, ampak ima tudi svojo politično stran, ki je mi kot član jugoslovenskega naroda nikakor ne smemo prezreti. Jasen nam mora biti pomen tega imenovanja, ki je izšlo sicer iz vatikanskih krogov, a ima svoje pravo ozadje vendarle drugje. Če pregledamo v duhu dogodka, ki so se izvršili na našem ozemlju v prvem letu italijanske okupacije, se moramo spomniti, da se je začela gonja proti prejšnjemu škofu, msgr. Karlinu, v političnih krogih našega mesta, ki so si v svoji gorečnosti in nestrpnosti nadeljalo nalogo izbrisati iz javnega življenja vse, kar le količjak diši po Slovencih. Tukajšnji tržaški listi so prvi vzdignili svoj glas zoper slovenskega škofa, ki je pastiroval čredi vernikov po veliki večini jugoslovenske krvi. V koliko je bila pri tem soudeležna duhovščina italijanske narodnosti, ne vemo, a sodeč po raznih namigavanjih časopisja, moramo sklepati, da ni imela pri stvari čistih rok. Takrat, v zabeleku zarlatistične gonje, je padlo v javnost tudi prvo ime sedanjega škofa. Izvedeli smo takrat, da je msgr. Bartolomajsi nekak vojaški škof v italijanski vojski; tedaj mož, ki si je v izvrševanju svojih pastirskih dolžnosti med vojno strelke gotovo obilne zasluge za Italijo, oziroma boljše rečeno, za vojaške kroge, ki so bili takrat edina moč v deželi. Jasno je, da se je priljubil ne samo tem krogom, ampak tudi našim vročekrvnim irredentovcem, ki so videli v njem škofa-vojaka; v prvi vrsti seveda eksponenta vojaško-nacionalističnih težnjaj Italije.

To bi bilo točno orisano ozadje, iz katerega smo dobili mi, Slovenci, neprilakovani dar imenovanja novega škofa. Msgr. Bartolomajsi je za nas, kakor tudi za Italijane, škof-vojaka, ki poljača v naše kraje. V tem tiči politična osrednja zadeva, ki je zaradi razmer in okoliščin, v katerih živimo, za nas morda ravno tako vrednost, kakor vsaktero škoko, ali gospodarsko vprašanje. Po prvih znakih, ki so se pojavili še pred oficijelnim nastopom novoumenovanega škofa, sodeč, moramo pričakovati, da bo ta škofova »zmota« je morda le potrební uvod k celi vrsti sledetih »zmot«. Vsekakor je za nas klic, ki nas mora navesti k razmišljanju in pretresanju vseh odnošajev, predvidljivih in nepravdljivih, ki bi se mogli razviti med nami in bodočim našim dušnim pastirjem. Pritisk nanj od italijansko-nacionalistične strani bo hud, in vprašanje je, v koliko se ga bo mogel novi škof ubraniti. Stvar je odvisna precej od njegovih informatorjev, ki mu bodo stali ob strani, ko bo začel izvrševati tudi dejanski svoje pastirske dolžnosti. Dolžnost naših dušnih pastirjev je, da o tem razmišljajo in ukredujejo vse potrebno, da se zabrani škoda, ki bi nam mogla nastati od te strani. Samo golo protestiranje ne koristi mnogo, ampak treba je tudi pozitivnega dela! Naši duhovniki, ki so bili vedno v življenju naroda pravi pionirji kulture in omike, ki so bili narodno vedno ljubečji učitelji in vztrajni vodniki, naši duhovniki pravimo, najdejo gotovo pot, ki bo nam, kot članom velikega jugoslovenskega naroda, v korist in odrešenje.

Načelo nacionalno-verskega zapostavljanja v korist močnejšega, pa naj si bo ta tudi sama državna avtoriteta, more razvneti tlačene manjšine tako, da lahko krene svojemu cilju nasproti tudi preko svojih najglobljih, srčnih potreb. V tej misli nas utrjuje zgodovina, ko nam poroča o velikih dušnih revolucijah prejšnjih stoletij, ki so potegnile za seboj in najširše ljudske mase.

Ja škofova »zmota« je morda le potrební uvod k celi vrsti sledetih »zmot«. Vsekakor je za nas klic, ki nas mora navesti k razmišljanju in pretresanju vseh odnošajev, predvidljivih in nepravdljivih, ki bi se mogli razviti med nami in bodočim našim dušnim pastirjem. Pritisk nanj od italijansko-nacionalistične strani bo hud, in vprašanje je, v koliko se ga bo mogel novi škof ubraniti. Stvar je odvisna precej od njegovih informatorjev, ki mu bodo stali ob strani, ko bo začel izvrševati tudi dejanski svoje pastirske dolžnosti. Dolžnost naših dušnih pastirjev je, da o tem razmišljajo in ukredujejo vse potrebno, da se zabrani škoda, ki bi nam mogla nastati od te strani. Samo golo protestiranje ne koristi mnogo, ampak treba je tudi pozitivnega dela! Naši duhovniki, ki so bili vedno v življenju naroda pravi pionirji kulture in omike, ki so bili narodno vedno ljubečji učitelji in vztrajni vodniki, naši duhovniki pravimo, najdejo gotovo pot, ki bo nam, kot članom velikega jugoslovenskega naroda, v korist in odrešenje.

Načelo nacionalno-verskega zapostavljanja v korist močnejšega, pa naj si bo ta tudi sama državna avtoriteta, more razvneti tlačene manjšine tako, da lahko krene svojemu cilju nasproti tudi preko svojih najglobljih, srčnih potreb. V tej misli nas utrjuje zgodovina, ko nam poroča o velikih dušnih revolucijah prejšnjih stoletij, ki so potegnile za seboj in najširše ljudske mase.

žano zakleo se, da neće položiti oružja dotle, dok ne ostvari svoj program svetskoega mira. Engleska je stavila u ovu borbu sve ljude i sva bogastva svoja in svojih kolonija. Francuska, divljački napadnuta, izjavljuje, da će ne samo boriti se do poslednjeg čovjeka, ma također pokazuje takovu moralnu čvrstinu, koja i pored nasilja nemačkog i životinjstva austrijskog ne postoji ni u Nemačkoj ni u Austriji.

Italija na usta svoega prvoga Ministra izjavljuje, da je spremna, pre povuci (umeknuti) se do Sicilije, što znači do krajnje točke države, nego popustiti. Amerika, koja već ima u Francuskoj milijon i pol ljudi i šalje svakoega meseca na francuski i talijanski front preko 300.000 ljudi, zatim životnih namirnica (živil) i ratnoga materijala, izjavljuje, da dok se ovi uslovi mira ne prihvate, boriće se do strašnoga suda (sodnoga dne).

Rad (delo) svih ovih velikih država potpomognut je demokratskim predstavnicima i opunomoćenicima (pooblašćenci) vašeg naroda i ovi su u otvorenom neprijateljstvu sa vašim vladama.

Vojnici! Sa kojom svrhom vi pokrivete zemlje naše sa vašim lješinama? Zar ne osjećate (žutite), da se borite za vaše tlačitelje protiv slobode i prava vaše osobe, vaše porodice i vašeg naroda! Otvorite oči, budite ljudi i imaćete onda mir i slobodu.

Politično društvo „Edinost“

Odbor vabi na izredni občni zbor

- 1. Naše šolske razmere in zahteve. 2. Izprememba pravil glede članarine. 3. Služajnosti.

Zakaj je bila vojna nelegitima?

Razkritja, ki jih objavlja v zaporednih zvezkih avstrijski državni urad za vnanje stvari, ne dopuščajo več nobenega dvoma na tem, da so na Dunaju neizprosno hoteli vojno s Srbijo, da so vse snovali tako, da je bila mirna poravnava spora radi umorstva v Sarajevu absolutno izključena. Stotine dokazov je podanih sedaj, da je bil ultimatum Srbiji preračunano sestavljen tako, da je moralo priti do krvavega plesa.

Nemški poslanik na Dunaju je poročal 10. julija l. 1914., kaj mu je pripovedoval prejšnjega dne avstrijski minister za vnanje stvari Berchtold po avdienci pri cesarju: »Ako bi Srbi sprejeli vse stavljene jim zahteve, bi bila to rešitev, ki bi mu bila zelo nesimpatična, in razmislija o tem, kake zahteve naj bi stavil Srbiji, da bi jih ta poslednja nikakor ne mogla sprejeti!«

4. avgusta l. 1914. je poročal avstro-ogrski veleposlanik grof Mennedorf Berchtoldu o svojih razgovorih z Greyem, angleškim državnim tajnikom za vnanje stvari, ki ga je vse vojvojevo časopisje hotelo označiti kot pravega in resničnega povzročitelja vojne. S to bajko so posebno podpirali strasti in sovraštvo proti Angliji. Avstro-ogrski veleposlanik pa je poročal: »Grey mi je, globoko ganjen, rekel, da ne vidi za sedaj nikakega razloga, da bi prišel v spor z nami. Grey, ki je odlično miroljuben in mrzi vojno, je bil kar strtl!«

Za Nemčijo so zasnovali bajko, da je Anglija naganjala na vojno ter da je ta izbruhnila vkljub temu, da se je Nemčija hotela izogniti. Za Avstro-Ogrsko pa so zasnovali drugačno bajko: da je Rusija že davno pripravljala napad na Avstro-Ogrsko ter da je tedaj smatrala, da je prišel primerni trenutek za ta napad. V že objavljenih listinah o poročilih avstro-ogrškega poslanika, torej nesumljive priče, ki gotovo ni lagala Rusiji v prilog — pa je dokazano nepoporečno, da so tedaj v Petrogradu mislili precej na vse drugo, nego na vojno.

Sedaj je pridobil avstrijski državni urad za vnanje stvari nadaljne listine — poročila avstro-ogrškega poslanika v Petrogradu — ki dokazujejo neovržno, da je odlična politika do zadnjega trenutka razumna in mirna.

nosijo mirne poravnave spora! 29. julija — torej po avstro-ogrski vojni napovedi Srbiji — je poročal veleposlanik grof Szapary Berchtoldu o svojem razgovoru s Sazonovim. Ta poslednji je menil, da je srbski odgovor tako spravljiv, da se on kar čudi, kako da se ta odgovor more smatrati za nezadostnega. Sazonov je menil, da je v resnici vzrok nesoglasja edino le v vprašanju sodelovanja na preiskavi radi umorstva v Sarajevu. Grof Szapary je odgovoril, da bi odklonitev ravno te točke morala napraviti najslabši vtis. Na to je gosp. Sazonov nujno prosil, naj se že enkrat dostavi vlastim obljubljeni in tudi že napovedani »dossier« (zbirka listin). To zbirko da je treba vendar videti, preden se začne vojna s Srbijo. Ako bi to zbirko proučevali po izbruhu vojne, bi bilo — prekasno. O vsem tem je govoril ruski minister mirno in v prijateljskem tonu in avstro-ogrski veleposlanik je imel — kakor izrecno pravi — vtisk, da se ruski minister še vedno nada, da najde v zbirki, kar bi mu omogočilo, da se odmakne od Srbije, da se obeša še na vsako slamico v nadi, da se reši iz tega položaja ter da ne pride do spora z Avstro-Ogrsko! Ruski minister ni nič govoril ne o Slovanstvu, ne o pravoslavlju, marveč je razpravljal politično-stvarno, ko je naglašal, da ima Rusija interes na tem, da se Srbija ne potisne v vazalstvo.

30. julija je grof Szapary zatrlj vnovič, da se toliko min. kolikor car sam plašita vojne! 31. julija pa so na Dunaju odredili splošno mobilizacijo, ki je bila naperjena izključno proti Rusiji!!! Istega dne pa je poročal grof Szapary iz Petrograda, da so prenehale vse demonstracije pred poslaniškim poslopjem, da je prišla izprememba v razpoloženje, ker se zlasti industrijski in finančni krogi boje gospodarskih posledic vojne. V posebni brzojavki je sporočil avstro-ogrski poslanik, da je car odgovoril nemškemu cesarju, da sicer ne more zaustaviti mobilizacije iz tehniških razlogov, da pa zastavlja svojo besedo, da vojska ne stori ničesar, čim bi bila Avstro-Ogrska pripravljena za pogajanja z Rusijo!!

Avstro-Ogrski poslanik je poročal o svojem tozadevnem razgovoru s Sazonovim: Minister je izjavil odlično, da ruska mobilizacija nič ne pomenja. Car Nikolaj je zastavil cesarju Viljemu svojo besedo, da se vojska ne makne, dokler se bodo vršili razgovori, ki naj bi dovedli do sporazuma. Ruska vojska se bo pokorila povelju carjevemu, ki jo more z eno besedo odtegniti od meje. Sazonov je rekel, da se še vedno nada, da se na ta način stvar spravi na tisti tri, kakor si ga je mislil on od začetka. Po odreditvi mobilizacije na Dunaju je prišel ruski veleposlanik na Dunaju k ministru Berchtoldu, in ta poslednji sam je sporočil grofu Szaparyju o tem razgovoru. Tudi ruski veleposlanik je izjavil, da se še vedno nada, da se spor poravnava pogotom neposrednih pogajanj. V ta namen naj bi se podali na nevtralnopolje — najbolje v London. Ruski veleposlanik je obžaloval, da v Nemčiji — kakor se dozdeva — silijo k vojni. Rusija da je podala v Berlinu izrecna zagotovila, da ruske vojaške odredbe nimajo nikakega sovražnega značaja proti monarhiji ali proti Nemčiji. Seveda da morajo v Petrogradu vztrajati pri tem, da se spor s Srbijo ne reši, ne da bi se poprej posvetovali z Rusijo, ker so tu koristi te poslednje v igri. Grof Berchtold pa je dostavil izrecno, da se ni dalje spuščal v obrazlaganje gospoda Šebeka. Pač pa mu je rekel v prijateljskem in neoficijelnem razgovoru, da bi imeli veliko širšo podlago za dogovor z Rusijo, če ne bi ji bila usoda balkanskih držav v izhodišču za njeno vedenje napram Avstro-Ogrski! Na to je odgovoril gospod Šebeko istotako prijateljski, da ima Rusija raznolike obveznosti kot pravoslavna in slovanška država. Opozarjal je na čustveno razpoloženje ruskega naroda ter se je poslovil s pripombo, da med Rusijo in Avstro-Ogrsko gre pravzaprav le za veliko nesporazumljenje.

Neposredno nato je imel grof Berchtold — kakor pripoveduje v istem sporočilu — razgovor s francoskim veleposlanikom Dumainom, ki je tudi jako miroljubno govoril, globoko obžaloval vojno postopanje cesarja Viljema. Dumain je izrazil svoje uverjenje, da je treba najti kako formulo, ki bi zadostila zahtevam Avstro-Ogrske in interesu Rusije na Srbiji ter bi odprla pot do mira. In ta nesrečni grof Berchtold pravi zopet, da se ni dalje spuščal v ta razlaganja, čeprav bi bilo ravno to moglo privedi do poravnave spora!!

31. julija je brzojavil cesar Viljem avstrijskemu cesarju, da je uvedel priprave za mobilizacijo, na kar da bo sledila v kratkem dejanska mobilizacija! Izpolnjeva svoje zavzemiske dolžnosti, da hoče takoj začeti z vojno proti Rusiji in Franciji!

31. julija je brzojavil cesar Viljem avstrijskemu cesarju, da je uvedel priprave za mobilizacijo, na kar da bo sledila v kratkem dejanska mobilizacija! Izpolnjeva svoje zavzemiske dolžnosti, da hoče takoj začeti z vojno proti Rusiji in Franciji!

31. julija je brzojavil cesar Viljem avstrijskemu cesarju, da je uvedel priprave za mobilizacijo, na kar da bo sledila v kratkem dejanska mobilizacija! Izpolnjeva svoje zavzemiske dolžnosti, da hoče takoj začeti z vojno proti Rusiji in Franciji!

31. julija je brzojavil cesar Viljem avstrijskemu cesarju, da je uvedel priprave za mobilizacijo, na kar da bo sledila v kratkem dejanska mobilizacija! Izpolnjeva svoje zavzemiske dolžnosti, da hoče takoj začeti z vojno proti Rusiji in Franciji!

31. julija je brzojavil cesar Viljem avstrijskemu cesarju, da je uvedel priprave za mobilizacijo, na kar da bo sledila v kratkem dejanska mobilizacija! Izpolnjeva svoje zavzemiske dolžnosti, da hoče takoj začeti z vojno proti Rusiji in Franciji!

31. julija je brzojavil cesar Viljem avstrijskemu cesarju, da je uvedel priprave za mobilizacijo, na kar da bo sledila v kratkem dejanska mobilizacija! Izpolnjeva svoje zavzemiske dolžnosti, da hoče takoj začeti z vojno proti Rusiji in Franciji!

31. julija je brzojavil cesar Viljem avstrijskemu cesarju, da je uvedel priprave za mobilizacijo, na kar da bo sledila v kratkem dejanska mobilizacija! Izpolnjeva svoje zavzemiske dolžnosti, da hoče takoj začeti z vojno proti Rusiji in Franciji!

31. julija je brzojavil cesar Viljem avstrijskemu cesarju, da je uvedel priprave za mobilizacijo, na kar da bo sledila v kratkem dejanska mobilizacija! Izpolnjeva svoje zavzemiske dolžnosti, da hoče takoj začeti z vojno proti Rusiji in Franciji!

31. julija je brzojavil cesar Viljem avstrijskemu cesarju, da je uvedel priprave za mobilizacijo, na kar da bo sledila v kratkem dejanska mobilizacija! Izpolnjeva svoje zavzemiske dolžnosti, da hoče takoj začeti z vojno proti Rusiji in Franciji!

31. julija je brzojavil cesar Viljem avstrijskemu cesarju, da je uvedel priprave za mobilizacijo, na kar da bo sledila v kratkem dejanska mobilizacija! Izpolnjeva svoje zavzemiske dolžnosti, da hoče takoj začeti z vojno proti Rusiji in Franciji!

Neispolnjena obećanja.

Sedaj ravno, ko se v Parizu »rešuje« jadransko vprašanje, mislimo, da ni napačno ako objavimo letak, ki so ga lani metali italijanski letalci po naših jugoslovenskih krajih ob fronti. Letak se glasi dobesedno:

Uslovi mira Sila Sporazuma. Srbi, Hrvati i Slovenci!

Više puta Sporazum je pokazao iskrenu želju za mirom, polajući kao osnovu budućeg uredjenja Evrope takove uslove (pogoje), sa kojima bi svi narodi u svojoj slobodi i pravima bili zadovoljni, a zbog kojih rat (vojska) u budućnosti ne bi morao buknuti (izbruhniti). Dok Njemačka neće da povrti zemlje nepravedno otete: Belgijancima, Francuzima, Dancima i Poljacima, a neće ni da čuje o slobodi Poljske jer preko Poljske misli da iskorišćuje Rusiju; dok Austrija neće (zanika) slobodu narodima Monarhije, koji hoće sami sobom da vladaju ili da se ujedine sa najkom otadžbinom (demovino), Sporazum je uvek kao uslove mira navadjao sledeće točke, koje odobravaju svi častni i kulturni ljudi:

- 1. Nezavisnost Belgije nepravedno pregažene i ako neutralne, varvarski (barbarski) mučene od Njemačke; 2. Povraćanje Francuskoj pregaženih pokrajina i Elzasa i Lotaringije razbojnički otete od Nemaca u ratu god. 1870; 3. Nezavisnost i ujedinjenje Poljske, podeljene između tri cara: nemačkoga, austrijskoga i ruskoga koji joj oduzeše (odvzeli) slobodu versku, političku i građansku (državljanstvo); 4. Pripojenje Italiji svih zemalja sa stanovništvom talijanskim, koje Austrija, i ako tolike godine u savezu s Italijom, nije htela nikada da povrti, prisilivši Italiju na taj način da stane na stranu naroda, koji se bore za vlastita i tuđa prava; 5. Nezavisnost države Čeho-slovaka, koji se sa toliko eroizma bore u ovom ratu na strani Rusa, Italijana i Francuza; 6. Nezavisnost države Jugoslovena, koja će da ujedini tri porodice Srba, Hrvata i Slovenaca, kao odlučnu vojku celoga naroda; 7. Uspostavljanje Rumunije, pregažene danas od Nemaca, kao i njzino ujedinjenje sa rumunskim zemljama Transilvanije, Bukovine i Banata, i 8. Potpuna sloboda Nemcima i Madžarima, da sa narodom svojim upravljaju kako hoće. 9. Sloboda svima narodnostima Rusije oslobodjenih od uticaja Nemačke, koje će se ujediniti u jednu veliku, federalivnu, nezavisnu državu.

Vojnici! Za koji mir vi želite da ratujete? Za onaj tirana ili za ovaj oslobodioca (osvoboditeljev)? Za ovaj koji vam daje mesto dostojno čoveka ili za onaj koji vas ponižava do skota (pseta)? U svakom slučaju sećajte (spominjajte) se, da dok vi punite — kao što kažu vaši listovi — jedan ponor (brezdno) bez dna sa vašim lješinama (trupli), Sporazum je odlučno, sve-

»No, ali ne bo konca popovskih litanij?« se je zadržal Tah, a Peter Bošnjak mu je rekel, da ljudstvo ne gre iz cerkve. »Pa dobro, mušketeriji naprej! Izženite pse iz te svete jame! Mušketeriji so navallili na cerkvena vrata. Težki koraki orožnikov so odmevali po cerkvi, jadikovanje je odzvanjalo ob velikem oboku.

»Bog pomagaj! Jezus, reši nas!« so vzklikale ženske in otroci, možki pa so škripali z zobmi. Bled je stal pred oltarjem svečenik, dvigaje sklenjeni roki k nebu. Zaorilo je hrupno: s kopitom, pestjo, psovko in kletvijo so gonili mušketeriji možko ljudstvo — neoboroženo, kot žival — iz božjega hrama ven; za možkim so se potiskale jokajoč in tarnajoč blede, prestrašene ženske, župnik pa se je vrgl pred čitar božji in solze so mu rosile na hladni kamen. Pred cerkviyo so prekrizali stražarji kopje, na trgu je stala cela četa vojakov, a pred njimi se je mešalo obupno prestrašeno ljudstvo. Visoko je privzdignil baron stettenberški glavo in zaklical:

»Ej, psi! Ne poznate li zapovedi? Izročite ključel! Ti Lolič, piši, čigav je kdo.« Tedaj je stopil pred Taha visok, beloglav stavec, širokega obraza, živih oči — starešina Mijo iz sela Golubovca ter rekel mirno, položivši roko na srce: »Kralju dajemo, kar je kraljevoga, gospodu,

kar je gospodovega ali, kar je našega, ne damo!« »Vi ne daste ključev?« je zaskrpal Tah. »Ne damo, pri Bogu ne!« je zaklical Gubec vzdignivši roko, dodim se mu je mati oprjemala rame.

»Ne damo! Ne damo!« je zalazilo vse ljudstvo v en sam obupen krik. »Oj! je zagrmel Tah, pognavši konja za svojo četo, »pozijgajte, ljudje, pobijajte pse!« Gruča ljudstva je zadržela, puške so se izprožile. Dim, plamen, strel. »Gorjel Jezus! Stražen glas je grmel proti nebu. Tu je padel mladenič, tam je omahovala ženska, prijema joč se za srce, tu je strmoglavil stavec, tam se je vsled smrtne rane zvijalo dete. Kri je tekla, nedolžna kri, po črni zemlji, kri pred licem božjim na sveti dan Vstajenja. Vojak je pobesnel, lomastil, tolkel, pustošil: Kopito je zvrnilo glavo starcu Mihajlu, ranjen je klonil Gubec v naročje matere. Tah pa se je dvignil v stremenih, od radosti so mu drhtele goste obrvi, ustnice so se mu širile v zloben smeh, a oči so mu igralo kot strupeni kači. Veselo je gledal na to razbojišče, kjer je žena objemala mrtvega moža, mati zbirala ostanke zaklanega deteta, kjer so si ljudje trgali lase in prsi udarjale — ali, on ni nič čul — nič ni čul. In poletel je med gručo, poletel k cerkvenim

stanim, kamor je bila Gubčevka obvelka stena, ter je zamahnil s sabljo; ali, kot levinja se je postavila starka pred njim ter je rekla, upirajoč vanj veliko solzno oko: »Udaril!« »V stran, baba!« je zahteval Tah in zamahnil zopet — ali v tem trenutku je stopil pred cerkev duhovnik ter zavpil držeč sveto razpelo: »Na to skalo postavim svojo cerkev in vrata peklenška je ne premagajo!« Nasilnik se je zdrlil, roka mu je klonila, jezo je zasukal konja in potekel na grad. Tedaj se je pojavil podžupan Gjuro Raskaj, prihitevši iz Zagreba vsled prijave Stepana Grdaka, ter je zapovedal v banovem imenu, da se ni ena roka ne sme dotekniti kmetov. (Dalje.)

In takrat je človek spravil užajeno svoje platno v trdni veri, da je genij, ki ga svet ne more umeti.

2. Nekoč me je nekdo vprašal: »Kaj je lepota?« Peljal sem ga molče na trato in pokazal na belo rožo, ki je žarela v čistem, jutranjem solncu. »Pij, človek, od večnega studenca in ne vprašaj: kako in odkod?« Pa je on zmajal z glavo in menil boječe: »Ne razumem te, brate!«

Tedaj je švignilo kakor jasen žarek mimo mene: »Kako naj objamemo z razumem, česar ni živele naše srce, bratje moji?« In od takrat hodim najrajši sam po svetu...

3. Ondam mi je pravil znanec, ki je prepotoval mnogo sveta, da je, stoječ pred aktom slavnega kiparja, občutil moč njegovega umetvora tako, da je vstala v njem zla misel, ki se je končno prelila v živalski instinkt. V meni je takrat vstalo vprašanje, ali more lepota rediti v človeku take posledice. In uveren sem še danes, da je bilo v tistem primeru mogoče le dvojce: Ali ni bil akt umotvor, vreden tega imena, ali pa je bil moj znanec v resnici le slab človek? —

Prihaja kulturno stališče. To stališče je težko obrazložiti v dnevniku, zato bi bilo treba mnogo prostora v kaki znanstveni reviji in se bom omejil na par karakteristik. Če govorimo danes o francoski, angleški, italijanski ali nemški kulturi, je to samo sumaričen pojem, ki je namenjen splošni uporabi. Kajti tudi če ne drži Tainejeva teorija o miljeju, je vendar gotovo, da si ni mogoče predstavljati, da bi bil živel Goethe v Pottsdamu in Rodenbach v Marseillesu. Vsak umetnik, ki je utelešenje duševne sile svojega naroda, je obenem »kolikortoliko izraz miljeja, ki ga je vsesal z materinim mlekom. In ravno to je tisto, kar obeta v naši državi nedogleden kulturni razmah. Ne samo, da bo razdalja od Bitolja do Pontebe ustvarila silne miljejske diferenciacije, je treba še upoštevati, da izhaja naš narod v velikem iz treh kulturnih središč. Slovenci iz nemškega, Hrvati iz romanskega, Srbi iz bizantinskega. Rekel sem v glavnem. Kajti zlasti Slovenci reprezentirajo dve kulturni središči, in sicer germansko in romansko. Pri tem seveda se ne sme razumeti, da bi bil naš narod kopiral te tri kulture, hočem le reči, da smo se gibali v teh treh sferah.

PODLISTEK

Za staro pravdo.

Avgust Senoa: Seljačka buna. — Zgodovinska povest iz XVI. stoletja.

Ko je služba božja minila, naj se — tako je zapovedal gospod Tah — zberejo vsi lišni gospodari in naj izročel ključe svojih vinskih kleti. Sused in Brdovac sta oplenjena, sedaj je vrsta na Stubi. Upravitelj Grdak pravi, naj ne dajo ključev. Tah pa veli, kdor ne da, izgubi glavo. Stubičan pa je trd, povzdiga glavo in odgovarja: ne dam! Tudi Tah je trd, sedi na svojem gradu, povzdiga glavo in ukazuje: Moraš! Zbralo se je veliko ljudstva, možki gleda nuračno predse, ženska pa prosi, vzdihajoče. V kotu kleti poleg starke matere tudi Matija Gubec. Lahkотно se je izzvenel zadnji »Aleluja« — duhovnik je blagoslovil ljudstvo, orglje so obmolknile. Služba božja je bila pri kraju, toda ljudstvo je ostalo klečeč, ne da bi se genilo iz cerkve. Pred cerkviyo je sedel na konju Tah in si je, nestrpno pričakovanje, natezal brado. Konj je nemirno premetaval noge, nemirno je utripalo Tahu srce. Na trgu se je razvstila četa stajarskih mušketerij iz Stettenberga.

**Arefacije radi tatvine.** Ivan Castelli, Jakob Cuzet in Santo Sverling so bili aretirani, ker so ukradli na japonskem parniku »Hassaky Maru«, ki je zasidran v novi pristi luži, v Škotsko Harnosovški komisiji dve obleki, vredni 300 lir. Blago so jim zaplenili.

— Na južni postaji so zasačili orožniki Evgenija Corbetta, Ivana Rosso in Karla Ghetaza ravno ko so se pripravljali odnesti zaboj mila iz nekoga vagona; tatovi so hoteli zbežati, toda orožniki so jih dohiteli.

— V nekem vagonu prvega razreda je bil aretiran Alfred Bernardi, ker si je izrazil iz nekoga sedelca kos baršuna, vreden 200 lir.

**Neznani tatovi so razbili večerjo po dnevu sipe** na nekem ostanu stanovanja Josipa Furlanija v Skednju 117 ter ukradli iz spalne sobe 2 obleki in eno zlato uro s srebrno verzičico, v skupni vrednosti 1100 lir.

— V ulici Montecelli 2 so odprli neznani lopovi vrata na stanovanju Marije Marato in ji odnesli nekaj perila in srebrno verzičico; škoda znaša 320 lir.

**Umrl vstrel pasjaka ugriza.** V tiskajšnji mestni bolnišnici se je nahajal 14letni deček Viktor Strajn iz Delnice. Pred mesecem dni ga je ugriznil lekel pes v desno roko; deček dobi je potrebno pomoč, dezinficiral in obvezal; so mu roko, in vana se je iztečelo v 14 dneh. Pred par dnevi pa je imel deček nezgodno, močne živčne napade. Pripravili so ga v tržaško bolnišnico. Napadi so postajali čim dalje močnejši, in včasih je potrebnemu dečku znanolako sapa. Ob takih prilikah ga je moralo držati po 4-5 ure; morali so ga tudi obvezati s pasovi; na ustnicah se mu je pokazala gosta pena. Prenesli so ga v opazovalnico, kjer so na nekotiko pomirili z injekcijami. Ukrotivo se je, do xro za ne meso steklost. Sreči je imel izredno tihotran napad in je hotel grizati, kar se je približalo njegovim ustam; nesrečni deček pa je podlegel napadu, ki mu je zaustavil redno dihanje, in okoli 23 ponoči je umrl.

**Književnost in umetnost.**

»Spanska muha« je privlačila v četrtki obilo občinstva, ki se je — po vesoljski in uplavni sedeli — množično bavalo. »Spanska muha« je burka kakor ustvarjena za predpust in za letošnji morda se posebej. Delo je to, ki čisti teklebno zabavo; ima vse puno zapletenjav in vznepa od izjara do prizora večjo radovednost. Z raznimi avtomobilni dovijpi in opazkami se giblje od zabele do konca na robu med dostojnostjo in nedostojnostjo, ne da bi se nagubilo na kako stran. Medtem ko ste prvi dve deljavi vsaj dihoviti v zapletenosti, je zadnje precej šabonasto in banalno. To burko je prevzel in lokaliziral J. dr. Katinčič — reči je treba, da je preveč lokaliziral! — Izvajanje je bilo zadovoljivo. Vsi igralci, brez izjeme, so bili dobri. (Ako bi se tudi resne drame tako dobro našle, bi bili lahko ponosni na svoj oder.) Le: Homik je bil morda prebuho karikiran in s Celinovim neprestanim obračevanjem občinstvu se ni moglo sprilaziti, ker se da opravljati le s tem, da delajo drugod tudi tako. — R.

**DOPISI.**

**Stavka v Pulj traja še vedno.** Predvčeršnjim je prišlo v Vodinjum do spopada med delavstvom in južnostvom. Vojniki ki so prišli prekovat Delevski klan, so bili sprejeti s strelji iz pušk in samokresov. Na obeh straneh je bilo nekoliko ranjenih.

**Iz Obrova se nam poroča.** Da je v sileskem postopju še vedno gostilna (kjer se pije, razgraja in pije) in da ni umnja, da bi pamet srečala tistega, ki je gostilno v šoto nastalil. Nas gospod učitelj bi je zadal moral potskati stanovanje drugod — v šoti ni zanj prostora. Za bežo voljo, povejte, ali so se kje drugje take razmere!! To je gotovo samo pri nas mogoče, v slavni občini podgraški, pod županovanjem nadorja-pesnika Friderika Sammartina...

**V Podgradu je —** strahlo sicer samo gospoda novega župana. Na občinstven poslopi je vsel podgraški grb: stari grad s slovenskim napisom: Zupanstvo občine Podgrad. Ker je bilo starega gradu, še bolj pa slovenskega napisu v — Podgradu gospoda komisarja strah — zato je morala zastavljena starina v kot. Ljudje so pa govorili, imobilni jeziki seveda, da so liho zastavili za oni naš slavnoznan avtomobil.

**V Gradšču (obč. Podgrad) je umrl 12. jan.** Anton Gerželi. Strla ga je teška bolezen, se bolj pa žalost po sinu.

Se eno malo prošajo imamo. Po cesit od Podgrada pa do konca občine je vse polno neokusnih napisov in nepravilnejši slovenski poleg dno političnoizmenčni imen. Tam, kjer polje pot iz Obrova v Hufe se čita: Kule in Cumano (!) Res, jako lepo! — Ker je naš gospod komisar estelica, ga prosimo, naj da odpraviti teko nekusne tablice in po zidovinskih tablicah ta barbarstva pačenja našega jezika.

**Iz Hrušice v Istri.** Pred nekoliko čepvi smo čitali v »Edinosti« pod naslovom »Iz Podgrada«, da je prišla tokom učiteljske stavke deputacija k občinskemu komisarju, majorju Frideriku Sammartinu, in mu izjavila naslednje: »Naš somaster pade samo temočje; občina naj ga spodi iz šole«. Obstrelali smo, ko smo čitali to vest. Mi da hočemo, naj nam spode učitelja iz šole in še celo zaradi tega, ker ne poučuje tekoni učiteljske stavke?! Nismo sicer »pismoudeci«, kakor nas je izvenil g. dopisnik; občina naj ga spodi iz šole, razumeti, da naš g. učitelj ni mogel in ni smel poučevati tekoni stavke, in niti oddalci nam ni prišla misel, da bi nam zaradi tega ugovarjali, ko smo izvedeli, kako in kaj. Ni bil to torej povod našemu posredovanju na občini, temveč nekaj drugega, kar morda g. dopisnik ne ve, a mi, očelje, brško občinstvo. Ze pet let čakamo, da bi se razmere izboljšale, toda, žal, zastoji. Človek se mora razklopati nad svojimi otroci, ko vidi, da go dokotnikoli ne zna svoj misl posteno — čitati! To je, kar nas boli. — Tako vzrojen mladina ne ho-kos življenja, ki zahteva od nas vedno več. Nismo šil torej zato na občino, da nam »spode somastra« iz šole, ker jo širvavo potrebujemo, temveč zato, da nam pustjo v šoli učitelja, katerega glavna naloga bo, da poučuje naše otroke, da popravi, kar se je od izbraha vojne sen znanorilo, da bo učitelj in ne občinski tajnik, uradnik pri aprovaciji itd. Če občina niti tako druzi potrebuj uradnikov, naj jih namesti, in naj ne jemlje našim otrokom učitelja, ker če gre tako naprej, so govorno v stare čase, ko je bil snorda v vsi eden, ki je znal čitati in pisati, loživno sramoto,

da se bodo iz nas norčevali in delali, kar se jim zljubi. Teja zločina mi, očelje, na svojih otrocih ne moremo narediti, zato zahtevamo, da se dosodanje razmere izboljšajo.

G. učitelj je pri nas zelo priljubljen — kot oseba. Imamo za vsi radi. Nismo ugovarjali, ko so se odd. učiteljske preobleče iz šole, v kateri sta dve ustanovili, v drugo hišo, in je g. učitelj zasedel dve stanovanji, nismo ugovarjali, ko so se izvrševala razna dela in poprave, in zelo žal nam je, da smo morali napisati gorenje vrstice, s katerimi moramo nobenega učitelja, temveč samo izraziti željo, da bi nam postal gospod učitelj tudi kot učitelj naših otrok tako ljub, kakor nam je kot oseba.

To smo nicali povedati, da bi kdo ne mislil, da smo se šil nalaske k italijanskemu občinskemu komisarju pritoževati zoper našega slovenskega učitelja, ne zavedajoč se svoje narodne dolžnosti, ker vemo, da bi nam v tem primeru — o tem bodite prepričani, g. dopisnik — cela vas, od prvaka do zadnjega moža, — pljunila v obraz! — Prizideži.

**St. Peter na Krasu.** Na sv. Troji kraljev dan nas je doletela posebna čast. Prišli so k nam pravcati sv. trije kralji, a ne na kamelah, ampak v moderni kamoli — avtu. Civilni komisar Cavalli je pridno došel zlato; višji zapovednik sv. Hermandel je delil mir in spravo, a okrajni gospodar Katol je spremljal vitez kočarico. Upaš smo, da nam bodo delili ves dan svoje blagovore, a smo se bržičko varali. Oddrli so na lov na raso najvernejšo zverjav, na divje jelene. Kar razočarali smo bili, ko smo izvedeli to novico. Vsaj je vsakemu znano, da ima pri nas vsaka žival in živalca svoj rit in pokoji konji po noči, a jelenci po zimi. Neumivno nam je, da celo pravki, ki so v prvi vrsti polkarni, da spoštujejo in čuvajo zakone, te zakone kršijo, prezirajo. In če bi prvimenovana tudi ne bila dovolj poučena, ker sta prvomena iz daljnih zapadnih dežel, bi moral to vedeti eden trahant okrajni gospodar Katol. Vsem skupaj in tudi lastniku lova pa ključno slovski blagor.

**Iz postojanskega okruga.** Po okrajnih napotih smo vendarle nekateri lovci dosegli svoje pravice, a je za tri mesece. Ker smo svoječasno morali oddati naše lovske puške, je nastala zopet nova kaletmiteta. Pušek ni ničler. Glavarstvo pravi, komur si oddal puško, tam jo isči. Čudno! Oddali smo naše puške vojski upravi in ta jih je imela poslati v Italijo. In vendar prihajajo sedaj druga za drugo na svetlo. Nekaj se jih je našlo pri vojaških, nekaj založenih med spisi pri glavarstvu, a največ jih je oddalo glavarstvo samo godim in lovskim čuvajem. Zakaj? Menda je za to, da ima gospod glavar vedno na razpolago dovolj lovcetv! Puške so naše, če smo jih morali oddati, smo jih oddali v shrambo, a ne v rabo.

**Iz Ajdovščine.** Dramatičnemu krožju v Ajdovščini so darovali v zgotovili g. Fr. Repič 250 L, Ant. Križaj 108 L, Nomenovan, St. Logar, St. Stekar po 50 L, dr. Lokar 40 L, brata Delenc, P. Lutman, A. Bianchi po 30 L, M. Mašk, Jos. Jurca, L. Jeras po 25 L, J. Marc, Fr. Poniz, Ant. Lokar, Hirt po 20 L, Ant. Fajčič, Vek. Lokar po 15 L, Id. Kneus, Ant. Vadnjal Dom. Pilen, Jak. Pivk po 10 L, Julijana Kalin 5 L, Al. Valič 2 L, Josif Hmeljak 3 L; v blagaj: g. Fr. Hmeljak ponovno les, Pav. Kustek 47 stofov, Ant. Križaj barve in ponovno razne predmete, Iv. Kertelj 1 preprogo, Bianchi mižico, Iz. Kovac les, Dolenc sukanec, Brančnik par zaves in 2 žarniči. Vsem tem darovalcem, kakor tudi rodoljubom, ki podpirajo krožec z izposojevanjem raznih predmetov, posebno stolic, ter g. Brančnik, kateri je v prvi vrsti omogočil postavitev odra, bodi tem potom izrečena iskrena zahvala! Prepričani naj bodo, da so s čem krepko pripomogli k širjenju prosvete v našem narodu. S tem si ho zamogel krožec skoraj nabaviti razno potrebno opravo in izpopolniti oder. Ziveli darovalci in posmenovčeli! — »Dram. Kr.«

**Iz Rodika.** Tu je umrl 12. t. m. na pljučnici naš občestvovalni župan, g. Anton Ruco. Naša občina izgublja žajm jako skrbnega in uglednega moža, ki je vedno po svojih najboljših močeh deloval v korist občine. Posebno pa mu je bilo na srcu ubožnost ljudstvo, za katero se je vedno potegoval na pristojnih mestih. Pokojnik je bil, daleč precej nesrečen, vendar pa zelo marljiv gospodar in družinski oče, ki je še na smrti postal skrbel, kako bi zagotovil bodočnost svojim otrokom, kako naj bi se zopet pozidala gospodarska poslopja, ki so nedavno pogorela itd. Zapustil je vlogo s tremi nedostojnimi otroki. Kako je bil pokojnik iskreno spoštovan ne samo v svoji domači občini, temveč tudi daleč naokoli, je dokazal njegov pogreb, ki se je vršil 14. t. m. in je bil naravnost veličanska manifestacija splošno ljudski do pokojnika. Od blizu in daleč so prihajili ne samo množestveni pokojnikovi sorodniki, da ga sprejmejo k večnemu počitku, temveč se je zbralo pred hišo žalostno toliko njegovih prijateljev in znancev od blizu in daleč, da mu izkazalo zadnjo čast, da katerega veličavnega pogreba še ni videl naš kraj. Naj bi bil ta izraz splošnega spoštovanja vsaj kolikorotično v tolažbo tako težko prizadeti rodinji! Ob odprtem grobu se je z ganljivim govornim poslovi od pokojnika g. nadučitelj Albin Strekelj iz Škociana, čepeljski pevci pa so mu zapeli v zadnji pozdrav. Marsikomu se je solzilo oko, ko se je zapirala zemlja za tem možem velikom, postojanskem, velim rodoljubom, ki je moral, še pred kratkim časom kak in krepko, ko naš kraški hrast, v grob v našihpih slovskih letih, ne da bi mu bilo dano, da bi učitelj tisti konec dušavnih vstopovembnih dogodkov, katerega je v svojem iskrenem rodoljubju želel dokončati. Dones ga krilo rodna gruda, ki jo je ljubil z vso svojo čisto, z vsem svojim srcem, z vsem svojim jugoslovenskim poštenjem in odličnostjo. Bodi mu lahka ta zemljica domača, mi vsi pa ga ohranimo v najljubljem spominu!

**Zveza slovenskih županov v Gorici** naznava, da se bo vršil njen redni letni občni zbor v četrtki, 8. februarja 1920, ob 10 popoldne v dvorani pri »Treh kronah«. Dnevni red se naznači pravočasno. Istotčasno so naravnost člani, naj odgovore čimprej na toponani list poziv od 3. decembra 1919. Kdor še ni vrnil izpolnjene pristopnice, naj to kmalu stori!

**Pri »Goriškem kmetijskem društvu«** v Gorici je razpisana služba tajnika. Plača po dogovoru. Zahteva se strokovna izobrazba in poznanje deželnih jezikov. Tajnikova dolžnost bo morebiti tudi urejevanje društvenega glasila. Priglasiti se je do 1. februarja t. l.

**Novotje učitelja v Istri.** Pisar nam: Prestao je širajk, ostalo su novotje. Dvadeset i pet (25) učitelja kotara pazinskega niso dobili do danas (15. sečnja) plače. Neki nanovo namešteni, neki smoderno premešteni službujo od 1. oktobra 1919. ali plače niso videli. Pomislite si čoveka, koji nema četiri meseca plače, a živi v mora, a više slučjeva ne sam, već sa obitelji, pak stvorite si sud, kakav im mora biti život u sadašnjim prilikama. I to su Bereninijeve tabele. Da je Dante živ, morao bi stvoriti posebni pakao za prokletu birokraciju.

Razglasile sa (oblasti) po novinama, da je učiteljima uređjena plača već od 1. maja 1919. Nema dekreta, a bogine niti plača nije uređjena. Kažu, da eu novine veoma štrpljive, da se kolešta pisati deđe; ali laž, dok bude ljudi, ne će biti nikad istina, pak makar je i učeni čovek napisao.

Javili su u novinama, da davaju učiteljima anticipacija 100 L na mesec od maja 1919. Istina je, da su je dobili od septembra. To je na račun Bereninijeva zakona, koji će validja nekad i doći.

Od početka ove godine ne davaju vojničke »sustitence« učiteljima hrane, kako su pred davale. Biće validja, da su učitelji pazinskog kotara »nemice« simpatičniji (lapsus) nego u drugim kotarima a i u Trstu. Svaka glava svoja pamet. Bojševizam ožgo i oždo. Ne znaš, tko je kriv, a svaki je šinovnik oblast.

Javili su, da će dobiti učitelj legitimacije za putovanje po željeznicama (snježna cema). Učitelji čekaju i danas legitimacije, ali njih nema i nema. Napokon su neki dan javili, da nemaš tiskanih legitimacija, nego da će ih poslati, kad ih budu u Rimu mitiskali. »Aspetta... finché l'erba cresce...«

**Jasna pri Iškri Bistrici.** Prešli smo: V št. 11. Vaseva cenjenega lista sem pri čitanju uvažil dopis iz Vrbovega pri Il. Bistrici, v katerem sem jaz tarča nekoga dopisnika. Vem, da sem veliko mogoče nekaterim častičnim ljudem, toda brez moje krivde. Da sem postal gerent, je kriv edno slučaj, ne pa volja bivšega okrajnega glavarika, kateri me je celo sovražil dolgo časa. Da sem gerent, je kriva edno neka oseba, katerega bi morala biti namestnik župana, a jo je postojanski glavar kratkoma zavrnil, rekoč, da smo vsi srbotliji. Jaz kot prijatelj četničnika pa sem bil ed gotove strani prošel, naj prevzamem, ker drugič bi prevzel županstvo mogoče kak tujec, in na prigovarjanje mož sem prevzel to službo. Plače pa imam za celo poslovno leto, to je za tri ali pa še več let, K 10000.—, t. j. tisoč kron. Kar se tiče aprovacije, nimam jaz žnjo nič opraviti, ker sem te član odbora, vodi pa račune vsakokratni tajnik, kateri je obenem predsednik in tudi razdeljeval živila. Bil je ob mojem nastopu učenstva izvoljen g. Milja Prosen iz Vrbiče, in ko se je ta od-povedal aprovacijam poslem, je bil pri ponovnih volitvah, dasiravno so vsi hoteli mene, na moj predlog izvoljen g. Anton Logar iz Vrbovega. Edino v istem času, ko je bila volitev, sem kot gerent ukazal, naj se živila razdelijo, ker je prejšnji voditelj izročil posle in so bila živila na postaji. Drugič pa ne preje ne pozneje nisem imel nič z aprovacijo opraviti, izvzemši da je ednikor delila, kakor drugi trgovci na listke mola soproga v prodajalnici, katero ima že od l. 1911. in ne šele sedaj, kakor piše dopisnik. Kar se tiče slabe vage in druge neumnosti, je gotovo to, da pri nas ni tako neumnega človeka, ki bi vzel namesto 20 kg pšenice le 14 kg. Tega ne smete verjeti, da so občani, katerim jaz začasno županujem, tako neumni. Dopisnik ali kdo drug naj dokaže in jaz mu dam, kar zahteva. Kar gospod dopisnik piše, da sem bil pred vojno bolj ponižen, je pač res, kajti do l. 1914. sem obiskoval obrtno stavbno šolo in šele leta 1914. sem napravil potegne iz-pite ter dobil meseca majnika istega leta za stavbno podjetje potrebno koncesijo. Odtodaj izvrujem vedno svoje obrt v nekakor morem velikem obsegu. Sedaj sem privzel v družbo že nekoga svojega sošolca in delavca v družbi. Dopisnik pravi, da sem grajščak. Povem mu, da si takšnega imena ne želim, ker sem preveč demokrat. Res sem kupil od grafice Schribau v Dol. Zemonu uško mlako za košinj, in to rabim za konje pri svojem podjetju, a zato se nisem grajščak, ako kapim kaj od grafice. Da sem trgovec, ni res, ker ima trgovino moja žena in v tako velikem obsegu, da ima blaga v prodajalni morda za L 500.— z vso opravo vred. Dela ima v prodajalni toliko, da lahko opravlja vse moja vsjenka, ki je stara 12 let in proda povprečno na dan za celih 10 lir. Res sem se začel seljati baviti z mislijo, da bi začel napredovati, toda ali bo, ne vem. Morda bi mi gospod dopisnik povedal, kako bo. Dopisnik tudi pravi o nekem bivšem ruskem častniku, da me je razkriljal ob nekem razdeljevanju. Bilo je ob enkratnem prvem in zadnjem razdeljevanju. Ko sem prišel slučajno k njemu, je bil zavrten neki človek iz Kuteževca, ki se piše F. Celin, a ta je častnik je pri potnem litru vina in potnjač, tako da je revna mati doma skoraj glada umrla, ko ni hotel sin delati. Ta je nekaj pravil, da se bi moral vagniti brez vreč. Ker pa je bilo naročeno, da se mora vzeti kosmata teža za čisto, sem naročil, naj se tudi tako oddala. Kar pravi v dopisu, da naj me odstranijo, mi zaupno povem na uho, da sem se trikrat podal ostavko in prošil, naj me odstranijo, pa me nočelo. Morda me bodo sedaj, ko je namignil gospod dopisnik. Povem mu pa, da mi izročim vso meni priznana plača za celo poslovno leto t. j. K 10000.—, ako hoče on prevzeti županstvo. Kajti ko sem jaz prevzel županstvo, je bila občina dolžna K 75.000, a danes pa je dolga samo še K 22.000, drugo pa je vse poravnano po mojem prizdovanju. Imenjuje me »vizičnik«, volnega debičarja, spekulantja. Naj mi dokaže, kje sem veržil! Koliko vojnega debičnika imam, vem pa jaz in ne bi rad da drugi izvedo, ker potem ne bi mogel več dobiti na posodo. Špekulant sem pač, kajti vseč poštnik spalnike, drugič si podjetnik. Bledi, bi je slerpaclo dopisne, ne more nič vedeti, kaj je tisoč, ker govori o slovsčoh in mišonih. Kar se tiče knjig je pa stvar taka, da so vsakemu na razpolago, tudi gospodi dopisnikom. Moja vest je čista in na te neumnosti ne bi nič odgovarjal, ako bi mi ne bilo za ugled novostanovljene družbe. Rečem samo: Bleskor ubogim na duhu, ker njih je nekoliko (najsvetvi) Dobro ime je človeku lahko vzeti, a dati mi ga je težko. Stoer pa bo ljudstvo sodilo. V našem okraju me vsi poznajo in ti se smoleto dopisu; za druge pa vsja ta odgovor. Mielim, da osebnosti ne spedejo v list, in osebnega sovražstva ne kaže, kdor je plemeniti. Dopisnik, pokaži, kaj si ti napravil za ljudstvo; kaj sam jaz, ved, ki me poravnajo. — Leopold Oblak, gerent jebanške občine.

**Vabilo na naročbo.**  
Z novim letom je »Edinost« stopila v 45. leto svojega, gotovo našemu narodu koristnega, plodonosnega delovanja. Obačamo se torej na vse tiste, ki jim je pri srcu naša narodna stvar, da tudi v novem letu podpirajo »Edinost« v njenem delovanju in sicer z rednim plačevanjem naročnine in pridobivanjem novih naročnikov in čitatevjev ter prav tako tudi s spročanjem vseh kolektivnih važnih dogodkov.

»Edinost« bo izhajala odlej vsake dan zjutraj, izvzemši ponedeljke, ko zaradi nedeljskega počitka list ne more iziti, in sicer ob torkih in četrtkih na štirih straneh, ob nedeljah po možnosti na šestih, ostale tri dni v tednu pa na dveh straneh. Kakor hitro bo mogoče prične list izhajati vsak dan na štirih straneh, izvzemši seveda ponedeljke.

**Naročnina a ostane neizpremenjena, kakor je bila dolej, in sicer:**

za celo leto	... L 36.—
za pol leta	... L 18.—
za četr let	... L 9.—
za en mesec	... L 3.—

posamezna številka stane 10 stot.

**Naročnina se plačuje naprej in se naročila brez posplohne naročnine ne izvršujejo.**

**Naročnike, ki so morda zaostali z naročnino, prosimo, da v najkrajšem času poravnajo svoj dolg, ker se jim drugače z 10. t. m. ustavi dopolnjevanje lista.**

**Iz krajev, kjer bi se obnesla razprodaja lista, prosimo tozadevni ponudeb.**

**Naj stori tako vsak čitatej »Edinosti« svojo dolžnost napram listu, pa bo tudi list mogel čiti dalje v tem popolnejši meri vršiti svojo napram čitatelem, napram vsej naši skupnosti, napram našemu narodu!**

**UREDNIŠTVO IN UPRAVA.**

**Razne vesti.**

**Predsmrtina izjava komunista Czernyja.** Kakor smo že poročali, je budimpeštansko sodišče bivšega komunističnega terorista Czernyja, desno roko Bela Kuna, obsodilo na smrt. Poleg drugih okoliščin je zlasti zanimivo dejstvo, da je bil Czerny obsojen na smrt v isti dvorani, v kateri je pred nekaj časom še sam kot glava teroristov in predsednik revolucionarnega prekega sode obsojal na smrt svoje sovražnike. — Ko so Czernyja po obsodbi prepeljali zopet v celico, je sodni dvor dovolil nekimi dami iz Švedske, da obsojenca poseti. Dama, članica švedske misije na Madžarskem, je Czernyja vprašala, kakšno politično bodočnost si predstavlja na Madžarskem, nakar je odvrnil Czerny s trpkim nasmehom: Gotovo je, da proletarske diktature ne bo nikoli več. Pravzaprav pa proletarijat sploh ne obstoja. Sedaj prihajam tudi sam do prepričanja, da jaz nisem proletarec in da to tudi nikoli nisem bil. Kdor ljubi sebe v taki meri kot jaz, ne more nikdar biti proletarec. Najkubše v življenju mi je bila jed in pijača. In sedaj, ko je tega konec, je zame konec vsega. — Na drugo vprašanje švedinje, kaj za Czerny misli o smrtni obsodbi, je obtoženec dejal: Jaz sem si to predstavljal drugače, vsaj tako milo, da mi priznajo za smrtjo. Sedaj pa vidim, da so drugi tudi prav tako bestialni kakor sem bil jaz.

**Največji brod v poseti Angije.** Po končanem razpravljanju s strani Zedinjenih držav glede nemških brodov, je določeno, da dobi Angija nemški parobrod »Imperator«, ki ima 52.000 ton in je največji brod na svetu. Samotrbuj Angije se to močno laska.

**Baltiške pokrajine.**  
Letiši.  
Letiši, ki tvore z Litvinci, starimi Prusi in Smuedi posebno skupino, so sorodni slovenskim plemenom. Njehov jezik je mnogo mlajši od jezika njihovih bratov. Ruski jezik je pri njih že popolnoma izginil. Dele se na pristne Letiše v južni Letiški, kuronske Letiše v južni Kuronski in Semgale v kneževini Semgaliji. V Rusiji jih je bilo l. 1897. okoli 1.600.000.

Letiši so majhne postavbe, imajo večinoma plave lase in plave oči, majhne brke in precej dolge in velike glave. Po odpravi rabe so narodno zelo napredovali. Letiški narod je zelo priden, gostoljuben, potrpežljiv in odkritosrčen, toda Ruše in Nemce mrzi iz dna duše. Na gospodarskem polju so lepo napredovali. Skupno življenje po velikih vaseh ni pri njih v navadi. Pod vplivom »nemskega reda«, ki jih je stoletja tlačil, so postali po večini protestanti, dočim so Litvinci, ki so živeli pod poljskim vplivom po večini katoliki. V zadnjih letih je pa vendar prešlo kakih 50.000 Letišev k pravoslavni veri.

Najstarejši spomeniki letiške književnosti sta prevod deset božjih zapovedi in Lutherov katehizem iz šestnajstega stoletja. Prvi njihov pesnik je Stender (1714-96), ki je dal Letišem — takorekoč književni jezik. Narodne pesmi so bolj lirčno-idilske vsebine. Zelo se goji ples in glasha. Letiška narodna glasha so »rags-frosj«, »stabelle« (klarinet), »swipe« (piščalke) itd.

Časnikov imajo Letiši precej veliko številu. Malo pred vojno so začeli izdajati celo svoj letisikon.

**Kuronska.**  
Najjužnejša baltiška pokrajina je Kuronska, ki sestoji iz vojvodine Semgalije, skofije Piltona in okraja Polangena. Na severu meji z Letiškim in rigalskim zalivom, na vzhodu z vitbeškim gubernijom, na jugu s kovnsko gubernijo in Prusko, a na zapadu z baltičkim morjem. Njeno površje je nekoliko manjše nego Belgija (27.000 km<sup>2</sup>). Četrtno zemlje obsegajo žitna polja, skoraj tretjino travniki, dočim obsegajo ostali del gozdovi. Med mnogimi jezeri (največja Libavsko in Umajstensko) se dvigajo majhni hrbtiki. Morska obala je slabo razvita. Edine luke, kjer lahko pristanejo ladje so Libau (ki se sedaj vetkrat omenja), Windan in Pelangen.

Leta 1897. je imela Kuronska 670.000 prebivalcev, torej nekoliko več nego Dalmacija. Po veroizpovedi je 76% protestantov, 16% pravoslavnih in katolikov in 8% židov. Po narodnosti so večinoma Letiši, ki se bavijo po večini s poljedelstvom.

Plemstvo in meščani so Nemci (8%) in Rusi (2%), ki so večinoma uradniki. Nekoliko je tudi Poljakov in Litvincov (1%).

Zivnoraja lepo napreduje in tudi vrtnarstvo se v zadnjem času razvija. Severni deli zemlje so polni črnih, a južni listnih gozdov. I olovica vseh gozdov je bila doslej kronaska last. Večja industrija je razvita samo v Libani in Mitauu. Glasno trgovsko mesto je Liban.

Gubernija Kurland se deli v 10 okrajev. Večji mestu sta Mitauu (glavno mesto gubernije) in Libauu, vojna luka med morjem in libijskim jezerom.

(Konec prih.)

**Gospodarstvo.**

**TRŽAŠKA KMETIJSKA DRUŽBA.**

Amerikanske cepjenke. Velik križ imajo naši kmetovalci po vsej vstled nedostatka cepilnih amerikanskih list v svrhu obnove oziroma izpopolnjevanja trtnih nasadov. Naših domačih proizvajalnih trtnih vrst, cepilnih na ameriške podlage, pridajke za naše zemlje, ni dobiti niti v državnih, niti v privatnih tržnih nasadih, ker so bili ti nasadi za časa vojne ali uničeni, ali tako onesposobljeni, da ne morejo niti od daleč udovoljiti takojšnji povpraševanjem. Vstled tega so cepilneke tako drage. Naši vinorejci zahtevajo večinoma domačo vrsto, cepilne na velikolistno riparijo, na rupestrijsko montkolo ali na krležano riparijo rupestrijs. — Pri nas se jako hvale velikolistna riparija (Perla), ki ima gladko nezrezano listje in rdeč les prično močne rasti, ki se pa vstled nemožnosti tak včasih izpremeniti in dobi drgno razrezane liste in slabe rde poganki, ki začenjajo plezati potleh in niso več sposobni za cepilne. Pri takih okolišnih in posebno v težjih tleh bi bilo potent bolje upotrebiti krležano riparijo supstris, a v jako vlažnih tleh solons. Poleg velikolistne riparije je pri nas jako razširjena tudi rupestrijs montkolo, ki pa v močnej zemlj raste preveč v les, ki zeri v zgodnjem vred pri cepilnih nekaj pozneje. V srednjih, ne preveč suhih tleh pa meveda dobro. Če je pa zemlja prevlažna, začno korenine gniti in trta polagoma usahne. Izvrstna podlaga pa je montkolo za laska, suha, peščena ali sodanasta tla. Za jako apnenca tla pa je jako pripravna berlandieri, ki se pa teko okoreniti in cepilne slabo sprejema. Zato se pa mnogo bolje njeno krležanje z riparijo, ki se bolje okorenitijo in lažje cepijo, rastejo močnejše in tudi les prej dozori. — Ker bili velikolistne riparije in tudi cepilne na njej ni dobiti, bi bilo pač najbolje, da si naši vinorejci sam vzejo potokuljenje iz velikolistne riparije in da jih potem cepijo v zeleno. Potokuljenici so 10-15 cm dolge kolči z dvema očesoma in se sade v vrsti 5-12 cm razred. Vrste naj bodo udaljene ena od druge 40 cm, a vsaka tretja vrsta ee izpusti za lednik ali strada. Pred sadnjo je dobro potokuljenje početi 1-2 dni v vodi, da se napijejo. Potokulje je treba tako globoko, da se more zakriti gorje oko 2 cm z zemljo, da se ne posuši. Ker mora biti za sadenje zemlja globoko prekopana in je rahla, ter so kolčki kratek, prihaja do korenin mnogo več zraka, gorkote in vlake, vstled česar se korenine prav dobro razvijajo in gorje oke napravi močen poganki. Poleti naj se trtnica parkrat opize, a po dežu polje z razvednjeno gnojilno ali stranicilno. V jeseni se močnejše razvite okorenitence tako po potrebi izkopljejo, pri čemer jim je pustiti mladiko. Ostale pa se obrežejo na eno oko, iz katerega požene prihodne pomladi mladika. Če požene več pogankov jih je treba odstraniti in pustiti samo mladiko, ki raste na vplivno gori, katero se potem, ko postane za to zgodna, cepi v zeleno. — Naša družba dobi te dati iz goriških državnih nasadov nekaj bil riparijske portalis, riparije berlandieri in rupestrijs montkolo, a kolor jih je narečel, naj se čim prej javi v naši pisarni. Kdor jih ne dobi, naj si pa pomaga s potokuljenjem. Se bolje bi bilo, da vzamejo gospodarski sveti v različnih okrajih kočček zemljišča na skupen račun v najem in da si zadružno vzgajajo potokuljenje, kolikor jih potrebuje njihov okraj.

**Gospodarske potrebnosti** ki se dobijo pri Tržaški kmetijski družbi v Trstu, Via Fabio Filzi 10: Superfosfat 16% L 25.—, čiški solter 15% L 150.—, žveplo ventilirano čistosti 99/100, žnisti 80/90 Chancel, žveplo 3% obakreno L 108.—, modra galica 98/99% L 187.—, vse na zolenici ali lažji v Trstu. — Gram, visok, zgodnji L 3.—, čelabček L 3/50, kralna pesa (Eckendorfer, Mamuth, Oberndorfer) L 8.—, sladkorja pesa L 5.—, lucerna L 6/50, špinača L 9.—, motovilac L 15.—, rdečvica rdeča L 20.—, korenček rdeči L 50.—. Cere so neobvezne, ker se čisto menjajo oziroma zvišajo, ko so mogoče povpraševanja. Zato se priporoča posebno za žveplo in modro galico čim prejšnja naročba.

**Tržaška kmetijska družba** vabi vsa kmetijska in gospodarska društva in podružnice, zadruge, občine ter vse kmetovalce zase-deneza ozemlja na

**kmetisko posvetovanje**

ki se bo vršilo

v nedeljo, 1. februarja t. l. ob 9.30 v Narodnem domu v Trstu z naslednjim dnevnim redom:

1. Pozdrav in nagovor predsednika g. Gorlupa.
2. Staro-krščanska in moderna gospodarska društveno in zadružno življenje, govori družbeni tajnik Trobec, vsposobilni učitelj potkledsko-zivnorajske in vinogradarsko-sadjarške stroke.
3. Gospodarsko-društvena in zadružna organizacija na Goriškem in Kranjskem, govori kr. pe-tovalski učitelj kmetijstva Klavžar.
4. Gospodarsko-društvena in zadružna organizacija v Istri, govori kr. potovalni učitelj kmetijstva Trampuz.
5. Gospodarsko-društvena in zadružna organizacija na Tržaškem z ozirom na nje juridično stališče, govori podpredsednik dr. Slavik.
6. Posvetovanje o združenju kmetijskih in gospodarskih društev in zadrug na pogodbeni podlagi v svrhu skupne nabave gospodarskih potrebščin in regulacije cen, ustanovitve skupnega gospodarskega glasila in skupnega varovanja kmetijskih korist.
7. Predlogi in masveti.
8. O pogojih vzgajanja tobaka, govori kr. potovalni učitelj Maršič.

**OBDOB.**

### Vesti iz Jugoslavije.

Člani Jugoslovenskega kluba, stanujoči v Ljubljani, so imeli, kakor poroča «Slovenec», predtek nedeljo, 4. t. m., sejo, v kateri se je sklenilo: Izvrševalnemu odboru opozicijskega bloka v Narodnem predstavništvu se predlaga v posvetovanje in sklepanje: 1. Regent se primernim potom povabi, da se vrne v času, ko ljudstvu neodgovorna vlada uvaja v najvažnejših državljanskih zadevah brezobzirno absolutističen režim, takoj v domovino, da štiti ustavo, sklenjeni dogovor in demokratiški razvoj državnega življenja; 2. kakor hitro doseže število poslancev v opozicijskem bloku nadpolovično večino (kvorum), naj opozicijski blok formira novo vlado ter jo predloži regentu v potrjenje; 3. stranke opozicijskega bloka se naj udeležijo posvetovanja o vtilnem redu za ustavotvorno skupščino samo v odseku, izvoljenem že od začasnega Narodnega predstavništva za posvetovanje vtilnega reda za ustavotvorno skupščino, in to pod pogojem, da se v odboru sklene zakoniti načrt predloži takojčasemu Narodnemu predstavništvu v potrjenje. — Nadalje se je sklenilo, da bodo člani J. K. v Belgradu posredovali zaradi vseučilišča, ujetnikov, prehrane, sladkorja, soli in petroleja, obleke in obutve itd.

**Za begunce.** Mnogi begunci bi se radi povrnil v domovino in bi bili že zdavnaj na svojem domu, če bi bili imeli v rokavi listine, ki jih oblasti zahtevajo od njih, da nemoteno odpejajo svoje stvari in potujejo v zasedeno ozemlje. Kdor se želi povrnil v domovino, naj se zgleda pri županstvu v čigar okoliših sedaj biva. Županstvo naj mu izda potrdilo, da je privezal pohištvo in živino v begunstvo, da je živel pridelal na zemlji, ki jo je imel v najemu ali zaslužil z delom. V potrdilu mora biti navedeno število družinskih članov, količina in vrsta živil in živine. Županstvo naj pošlje okrajnemu glavarstvu: 1. navedeno potrdilo, 2. imenik družinskih članov, 3. potrdilo glede stanovanja. Halijski delegat zahteva od beguncev potrdilo, da imajo v domovini pripravljeno stanovanje. To potrdilo izda županstvo v zasedeni ozemlji. Kdor ne bi imel takega potrdila, mora vneti kak drug dokaz, n. pr. pismo, ki je prejel od domačih iz zasedenega ozemlja, iz katerega je razvidno, da ima pripravljeno stanovanje v svojem kraju. Okrajno glavarstvo napravi: 1. propustnico za celo družino (slik ni treba), 2. priporočilo za presto vožnjo, in pošlje oboje, s potrdilom županstva glede živine, živil in stanovanja. Posredovalnemu uradu za begunce v Ljubljani, ki preskrbi potrebne izvonce in vrne vse listine županstvu, da jih vroči zglasilec, kateri si naroči železniški voz na bližnji postaji. Vse listine so kolka proste in jih begunci dobijo brezplačno. Posredovalni urad za begunce v Ljubljani, 10. januarja 1920.

**Učiteljem beguncem na znanje!** Z ozirom na poziv, naj se povrtno v zasedeno ozemlje in zopet nastopimo tam svoje službe, smo opozorili kompetentna mesta na razna važna vprašanja, ki jih je treba poprej rešiti, predno se prične z izvrševanjem te akcije, kajti v naprednem slučaju ter s prenatrjenimi in nepremišljenimi koraki bi utegnili neke nam samim, marveč tudi splošnemu narodnemu blagru bolj škodovati nego koristiti. Ta vprašanja pa se ne dajo rešiti brez direktnega sporazuma in posvetovanja z nami, zato je klub opozoril vlado in višji šolski svet tudi na te okoliščine. Intervencija se je izvršila potom Zaveze. To tako za enkrat na znanje vsem prizadetim s priporočkom, naj se, predno stork kak odločen korak, posvetujejo poprej pisмено ali ustmeno z našim odborom. — Klub primorskih učiteljev-begunec v Ljubljani, Gosposvetska ulica 13/55.

**67 časopisov** je l. 1919 izhajalo v območju deželnega sodišča v Ljubljani, 10 jih je prenehalo, 21 novih je pričelo izhajati.

**Tistih, ki potujejo iz Trsta.** «Slovenec» piše 10. t. m. je izšla naredba vlade, ki določuje stroge kazni tistim, ki se pripeljejo iz zasedenega ozemlja v Slovenijo, če ni delegat naše države v Trstu podpisal potnega lista. Ta naredba se je sprejela z zelo mešanimi čustvi. Na oni strani je potrebna natančna evidenca tistih, ki potujejo iz zasedenega ozemlja v našo državo, glede na prepričitev tihotapstva in verženja ter vohanstva, na drugi strani se pa s takimi poostrojitvami upravičeno razburjajo in se dela skrivica našim rojakom, kateri imajo ročinske in prijateljske stike v naši državi. Vsekakor se nam pa zdi, da kar se tiče izdajanja potnih listov v zasedeno ozemlje, se pri naših oblastih prerogozno postopa in bi kazalo olajšati izdajanje potnih listov, ker si moramo pridobiti ljubezen naših bratov in sestri, katere pa odbijamo s prenatrjenimi potnimi situacijami.

**Sodba francoskega častnika o Ljubljani.** Neki visoki francoski častnik je izrazil o Ljubljani v razgovoru sledeče: «Kaj delate v Ljubljani? Kar 16 meseč eno nedeljo, ne vem, na katero bi sel. Pri nas v Franciji veselje ni, zato pa delamo, delamo...»

**Velike tatvine v ljubljanski tobačni tvornici.** Policija je aretirala elektroinženjerka Ivana Sluga v tobačni tvornici, ker je pokradel ljubljanske množine najfinjšega tobaka v ljubljanski tobačni tvornici. Mož je kradel tobak od lani meseca februarja. Postopal je zelo zvit. V raznih oddelkih je imel dolžnost, da je mazal stroje. Posluževal se je v ta namen bencinske ročke, iz katere je izlil olje; ročko si je za tako prikril, da je odstranil dno in nabasal v njo tobak: do 10 kg ga je šlo v njo. Ukradeni tobak je zbiral v svoji delavnici, sam s tovariši ga je spravil iz tvornice. Sluga je v preiskovalnem zaporu ljubljanske deželne sodišča. — Detektivni kolodvorske policijske ekipoziture so pa preprečili nadaljevanje tatvine še nekemu drugemu tatu tobaka v tobačni tvornici. Zaplenili so na kolodvoru tobak in z zelo trdopornimi posvetovanji dognali, da je bil tobak, kateri je sel spozni več rok, ukraden v ljubljanski tobačni tvornici. Vozil ga je iz nje Tome Jožef, ko je vozil listje iz tvornice, za ga skrbel pod listjem. Ukradeni tobak mu je pomagal nositi kuročja Valentin Juvan. Tome in Juvan sta se izročila sodišču. — Detektivni kolodvorske policijske ekipoziture so zaplenili

več tobaka Ivana Serčniku, ki ga je nameraval iztihatopiti v zasedeno ozemlje.

**Vesti iz Koroske.** Shod v Medgorju. V prijaznem kraju Medgorje pri Gradstajnu se je vršil 26. decembra 1919 ljudski shod, katerega se je udeležilo veliko število ljudstva od blizu in daleč, čeprav je na sam Božič sneg precej debelo zapadel. Shod je otvoril župnik iz Zrelca g. dr. Arnejo in takoj podal besedo došlemu govorniku g. Tonetu Vahtarju, ki je v obširnem govoru v prav prikladnih besedah obrazložil ljudstvu pomen časa, v katerem živimo, doteknil se predzgodovine Koroske in nje prebivalstva, prešel na agrarno vprašanje in končno pozval navzoče, naj nikdar ne pozabijo, da so potomci onega junaškega avtohtonega prebivalstva, ki je sto in sto let branilo z mečem in z umom to svojo last: Korosko deželo. Izročil je navzočim pozdrav generala Maistra in čestitke k božičnim praznikom in novemu letu, kar je ljudstvo z burnimi življenjski sprejelo na znanje. Govorili so še dr. Arneji, župnik iz Zrelca, župnik iz Radiš in vojni kurat pešpolka «Nanos». Ta shod na samih vratih Celovca je zopet dokazal, da je ves trud Nemcev, delati zgago v pasu «A» brezuspešen, ker ljudstvo se v polni meri zaveda, da je slovenskega polkoljenja in da mu je spas le v lastni hiši, to je, v Jugoslaviji. — Nemška propaganda v pasu «A» na Koroskem. Letaki, brošure in novine je postalo že tako vsakdanje orozje Nemcev v pasu «A», da se nam že kar čudno zdi, če kak dan ne dobimo pod oknom kaj takega, pisanega seveda v slovenskem jeziku, ker bi drugače nobeden ne razumel, s čemur sami dokazujejo, da v tem pasu prebivajo sami Slovenci. Vsebinska teh novih, letakov in brošur prikazuje nemško dušo v pravi njeni umazanosti, katero mi koroski Slovenci tako že preveč dobro poznamo. Ze sami člani ententne komisije se smejejo ti neumni nemški agitaciji, katere gre seveda na račun davkoplačevalcev v Avstriji, kateri so seveda po večini ubogi kmetje, ki bi bili sami danes rajši pod Jugoslavijo, kakor pa jutri. — Kotmaraves. Naša občina leži dober streljaj pred Celovcem. Nihče se torej ne sme čuditi, če se je nemškutarja kaj močno razpasla; sicer pa še niti toliko, kakor v mnogih, mnogih krajih po Štajerskem. Od kraja si nihče ni mogel življenja brez Nemcev in Celovca predstavljati. A ljudstvo se sčasoma pomirja. Uradi namreč delajo na vse kriplje, da nam oskrbe vse potrebno. Zdej se le je bilo mogoče izobraževalno delo. Ustanovili smo društvo »Gorjanci«. Udje so pridni in vestni. Na sv. Treh kraljev dan so priredili prvo igro »V Ljubljano jo dajmo«. Nastopil je možki in mešani zbor.

**Pomankanje gotovine v Jugoslaviji** je zadnje čase zelo veliko. Skoro neverjetno je to spričo velikega števila bankovcev, ki so v prometu pri nas, in vendar je britko resnično dejstvo, ki dela zlasti denarnim zavodom, pa tudi kupčijskim krogom prav sitne preglavice in ovire. Vzroki so različni. Prebivalstvo vseh slojev, zlasti kmetstvo, drži velike svote gotovine pri sebi. Vsi v visokih cenah vsi potrebščini je trgovini in obrtu treba izredno velikih denarnih sredstev. Nakazovalni promet, žiro, igra danes le nezatno vlogo. Menice so v trgovini do malega izginile. Menično pravo je danes zelo teoretična vednost. In če bi bilo veliko menic, bi bili večji denarni zavodi v zadregi, ker bi jih ne mogli pred zapadom vnovčevati. Manka velikega zavoda, ki bi uspešno mogel zravnavati potrebo po gotovini. V tem pogledu se vrše priprave. Želeti bi bilo nujno, da vodijo do uspeha. Slovenci kakor Hrvatje smo kot posestniki kronskega novca prav posebno zainteresirani na tem, da se ustanovi nov zavod, ki bi služil zravnavi, pa tudi skrbel, da se potem nakazovanja zmanjša potreba za plačevanje v gotovini.

**Ustanovitev ljubljanskega vseučilišča** pozdravljajo razne inozemske visoke šole. Vse pozdravne listine imajo obliko dopisov, le atensko vseučilišče je poslalo listino v obliki diplome, pisane v starogrščini na pergamentnem papirju. Razun listin slovanskih in nemških visokih sol so vse pisane v francoščini, celo ona londonkega vseučilišča. Nekatere listine so značilne za poznavanje jugoslovanskih razmer: romunska univerza Cluj n. pr. pozdravlja v ljubljanskem vseučilišču prvo univerzo v Jugoslaviji; nemško-avstrijske visoke šole nas presojajo še vedno s starega avstrijskega stališča, ko se je zanašal tudi na visoke šole narodnosti boj in se je hotela Slovanom pri raznih prilikah odrekat pravica do višje izobrazbe; izražajo namreč upanje, da bo naše najvišje učilišče pripomoglo do sporazumljenja posamnih narodnosti in varovalo kulturni pomen Nemcev in nemštva v Jugoslaviji. Graška univerza pa odklanja, da bi stopila v kak znanstveni stik, »dokler traja preganjanje nemških sol na slovenskem ozemlju«.

**Kako poznajo Čehi Slovenijo?** Te dni je prišel na Dolenjsko neki deček, ki je obiskoval do začetka meseca decembra 1919 ljudsko šolo v Pragi. Povedal je marsikaj o šolskih stvareh ter pokazal učne knjige, ki se rabijo v njegovem razredu, med drugimi tudi »Pravski narodni atlas«, ki ga je izdal prof. K. Bečka. Ko smo pogledali šesti zemljevid tega atlasta, smo kar ostremi, videč, kako spoznavajo mladi občani češkoslovske države našo Slovenijo. Tam stoji črno na belem natisnjeno (enojezično seveda): Seisenberk, Landstrass, Láz (to je ubogi Lož), Castelnovo (to je Podgrad), Kamen Most (Zidani most), Brezče (to naj bi bile Brezice!), tam, kjer leži Gosposvetsko polje K. Bečka je očitno prestavil nemško ime Zollfeld samovoljno, ker se ni potrudil, da bi izvedel domače, slovensko ime. In ta učna knjiga je odobrena Zalostno! Manka še »Laibach«!

**Po smrti oproščena žrtev.** Te dni se je vršila pred ljubljanskim višjim deželnim sodiščem ponovna razprava proti Ivanu Brenčetu, gostilničarju na Dovjem, ki je bil obsojen od zloglasnih avstrijskih vojaških sodišč na smrt in 24. avgusta 1915 ustreljen. Postopanje se je obnovilo na predlog umorjenčevih hčerk Anc, Cecilije in Antonije Brenčeto. — Razpravo je vodil predsednik višjega deželnega sodišča dr. Kavčnik, prisednika sta bila dvorni svetnik Skumović in višjesodni svetnik dr. Dolenc; državni pravdnik dr. Cerne, pritožbo pa je zastopal dr. Adlešič. — O zadevi je referiral višjesodni svetnik dr. Dolenc: Brenc ic bil

obsojen po prekem sodu v Ljubljani radi razžaljenja Veličanstva in motenja javnega miru na smrt, ker je bil ovaden, da je na Dovjem sledeče govoril proti takratnemu avstrijskemu cesarju: »Prokleti sivi stavec hudičev. Zvezal se je z Nemci, sedaj pa imaš pravično vojsko.« Pozneje je zopet rekel proti takrat 14letnemu Francetu Rabiču: »Če bi mi bilo tako ime, kakor tebi in tvojemu očetu, bi se dal takoj prekrstiti, ker vidva nista vredna nositi tako ime kakor cesar; tvoji oče misli, da je pošten, pa je tak kakor cesar ali pa župan. Cesar je tak norec, da ne more biti večji! Tudi je baje rekel, da rajši kot bi dal vozove za vojsko, jih raje seže. Razsodba se je izvršila dne 24. majnika, ko jo je potrdil takratni polkovnik 5. armadnega etapnega poveljstva polkovnik Landwehr. — Priče, ki so bile zaslišane v takratnem postopanju, so izpovedale približno tole in sicer je bil zaslišan najprej orožniški strojmajster Škarja. Njemu je o neki priliki pripovedovala Marijeta Šifer iz Dovjega, da ji je Brenc rekel, ko sta prišla do njegovega posestva, kjer so se bili izkopali strelski jarki, da bodo tudi njeno hišo obstreljevali. Marijeta Šifer pa mu je odvrnila, da to nič ne da, ker gre za pravično vojsko in da nič ne mara, če ji tudi hišo porušijo ali pa moža ustrelijo. Brenc pa da je takrat odgovoril: »Prokleti sivi stavec hudičev, zvezal se je z Nemci, sedaj pa imaš pravično vojsko. Bolje bi bilo, če bi se bil zvezal z Ruši, kakor pa z Nemci.« Za nekaj dni potem pa je poslal občinski predstojnik Jakelj 14letnega Franceta Babiča k Brenčetu, da mora priti z vozom k župni cerkvi. Brenc je udaril fanta v obraz in mu rekel besede, ki jih navaja obtožba. — Marijeta Šifer je potrdila te navedebe. — Brenc je bil aretirán 14. avgusta 1915, na kar so se vršile poizvedbe, ki so trajale do 23. avgusta. Poizvedbe je vodil stotnik-avditor Julus, ki je tudi zaslišaval obtožence. Brenc je dosledno trdil, da se ne priznava krivim. Po preteku nekaj dni po aretaciji, t. j. dne 20. avgusta je bilo na povelje polkovnika Landwehaja uvedeno naglo postopanje, vsled česar se je podal naslednjega dne Julus v Dovje, da zasliši tam priče Marijeto Šifer, Franceta Babiča in tudi dvanajstletnega dečka Janeza Guselja, ki je izpovedal, da je slišal, ko je Brenc rekel besede: »Hudičev stavec, hudičev Pepekč, mora vse vzeti.« Zaslišan je bil tudi Japelj, ki je slikal Brenčeta kot cloveka, ki rad pije in zabavlja. Občinski tajnik Zupan je izpovedal, da je bil Brenc dobrega ponašanja, da pa je rad pil in da je zelo oblasten. — Preki sod je nato izrekel 24. avgusta pod predsedstvom podpolkovnika Homberta in pod vodstvom stotnika-avditorja Julusa smrtno obsodbo, ki se je, kakor rečeno, še isti dan izvršila. — Proti razsodbi se je prijavil priziv, ki se opira na dejstvo, da so priče bile pod vtisom takratnega preganjanja po avstrijskih vojaških oblastih in da so zato njih izpovedbe neresnitne. Navajajo se tudi, da je strojmajster Škarja pri poizvedovanju grozil ljudem z aretacijami in da so izpovedbe bile vsled tega več ali manj pod vtisom tega groženja. To se vidi tudi iz tega, da je Marijeta Šifer pričala pečti vesti, ko je videla, kaj je povzročila in da je večkrat izjavila proti svojemu možu, da jo bo bolelo do konce njenega življenja. O Šiferjevi je izdal župnik Aljaž pričevalo, v katerem jo slika kot histerično žensko, ki je tudi njega in kaplana že denuncirala. Zastopnik Brenčetojih dr. Adlešič prikazuje v svojem govoru Brenčeta kot žrtev avstrijske vojaške justice. Ze v naprej je bilo odločeno, da se ima izreči smrtna obsodba. Takratni razpravi je prisostvoval tudi polkovnik-avditor Boublik, ki je bil ob pričevanju Rabiča in Šiferjeve zelo zadovoljen in je pred koncem razprave odšel, češ, da se itak izvrši po njegovih intencijah in da vsled tega njegova navzočnost ni več potrebna. Znanjo je namreč, da je bil Boublik največji avstrijski rabelj, ki ima mnogo umorov na svoji vesti. Postopanje prekega sode se mora po zakonu končati tekom treh dni, proti Brenčetu pa je trajalo od 16. do 24. avgusta. Ako je takratni višji armadni poveljnik nadvojvoda Friderik hotel te določbe izpremeniti, nasprotuje to zakonu in ni bil on v to upravičen. Vsled tega stavi predlog, da se obsodba razveljavi. Temu predlogu se pridruži tudi višji državni pravdnik dr. Cerne. — Po dolgotrajnem posvetovanju razglasi predsednik razsodbo, s katero se razveljavlja razsodba vojaškega sodišča in Ivan Brenc oprošča. Pravorec se opira na dejstvo, da je vojaško sodišče več nego za dvakrat prekoračilo v zakonu določeni rok postopanja, da se dvomi o verodostojnosti prič Marijete Šiferjeve in da ste bili priči Rabič in Gusej še solobvezna otroka.

**Živla aprovizacijske komisije** za teden od 19. do 24. januarja 1920. (Preščinpe se številka 30 živilske izkaznice.)  
**Testenine:** 1 kg po 1'45 lir kg.  
**Riz:** 25 dkg po 1'40 lir kg.  
**Kristalni sladkor:** 15 dkg po 5 lir kg.  
**Prvovrstni olje:** 15 cl po 7'20 lir liter.  
**Losos:** v posodah po okoli pol kg po 2'25 lir 1 posoda na izkaznico.  
**Oklajena ameriška gajat** po 5'60 lir kg.  
 Kupovalcem, ki so vpisani pri prodajalnih aprovizacijske komisije, se bodo proti predložitvi živilske izkaznice lahko razdeljevala dnevno in poljubno tudi naslednja živila:  
 Cikorija po L 2'20 kg; ekstrakti holandske kave v zavojih po 60 g, po 50 slot. zavoj; kavin surogat »S. Gusto«, v zavojih po 200 g, po L 1'50 zavoj; leča po L 2 kg; slamina po L 8'40 kg; trebušnica po L 8'40 kg; kis po L 1'40 l; kondenzirano nesladko mleko marka »Colombo« v posodah po 1 kg po L 3'75; sveče po 30 slot. komad; milo v komadih po okoli 210 g po 80 slot. komad; kakao v prahu po L 1'40 kg; Severno-ameriška mast po L 11'50 kg; muškatovi orehi po 20 slot. komad; belo milo »Marsiglia« v komadih po 50 dkg po L 2'15 komad; kristalna soda po L 1'10 kilogram; sardine v oljencem olju »Arrigoni« v skatlah po 3/4 kg po L 1'35, 1/2 kg po L 1'85 in »Excelsior« po 3/4 kg po L 2'70 skatla; fileti v olju »Excelsior« po 1/2 kg po L 1'30 skatla; jabolčna marmelada po L 5'50 kg; kitajski čaj po L 20 kg; poper po L 10 kg; piment po L 9'— kg; kumin po L 8'— kg;

zabela »Torregiani« po L 6 kg; hranilna moka za otroke po 60 slot. zavoj; mešano maslo po L 10'40 kg; paradiznikova konzerva po L 3'50 kg, v posodah po 1 kg po L 3'40, v posodah po 1/2 kg po L 1'75 posoda; biskoti (London Factory A. Gatti, Trieste) »Metropolitani« po 8 lir kg, druge vrste biskotov, kakor »Albert«, »Petit Beurre«, »Seccession« itd. po L 9'60 kg; biskoti v zavojih po 100 g po 1 liro zavoj; grenčni biskoti po 16 lir kg; angleško milo »Watson« po L 2'60 komad; belo ameriško toaletno milo marka »Ivory« po L 1'20 komad; kanela v prahu po L 15'— kg; dišave po L 10'— kg; vino Chianti »Ruffino« v steklenicah po 2 litra po L 6'40 steklenica; škrob po L 8'50 kg; vino Chianti (»bratje Dal Canto«) v steklenicah po 2 litra po L 6'—; zelen suh grah (zdrobljen) po L 3'80 kg; fižol po L 2'25 kg; fižol koks po L 2'80 kg; suhe smokve po L 3'20 kg; zeleno milo marka »Trieste« v komadih po 1/4 kg po L 1'—, v komadih po 1/2 kg po L 2'— komad; marmelada marmelada po L 7'50 kg.

Mazilo za čevlje (marka »Lift«) v skatlah št. 1 po 65, št. 2 po 80 stotink, št. 5 po L 1'65 skatla; tekočina (»Lift«) za kovine v skatlah št. 1 po 80 stotink, št. 2 po L 1'45, št. 3 po L 2'80 skatla; mazilo (»Lift«) za kovine v skatlah št. 1 po 40, št. 2 po 55, št. 3 po 95 stotink skatla; vosek za parketirane pode (»Lift«) v skatlah po 3/4 kg po L 2'40, v skatlah po 1/2 kg po L 4'80 skatla.

**Samo na odmorek** kondenzirano sladko mleko marka »Mercurio« do petih odmerkov 1 posodica; od 6 odmerkov dalje 2 posodici po L 3'10 posodica; 10 dkg kave po L 12'— kg.

**Živila, ki se razdelje** posetnikom ubožniških izkaznic: sladkor in vsa živila, ki se morejo dnevno in poljubno kupovati.

**Na ribji tržnici:** namočena polenovka po L 4'80 kg.

**Razdeljevanje petroleja.** Ta teden se bodo razdeljevali lastnikom sivovijeljastih petrolejskih izkaznic izkaznice št. 60 za nakup enega litra petroleja. Petrolej se bo razdeljeval na izkaznice št. 60 od 19. do 26. januarja 1920; prodajalci petroleja morajo prinesiti izkaznice na kontrolni urad najkasneje do tonka, 27. t. m. — **Cene:** za mesto lir 1'20 liter; za predmestje in okolice lir 1'25 liter.

**Vpisovanje odjemalcev v novo prodajalno apro. komisije.**

Od jutri, 19. t. m., do 24. t. m. se bodo vpisovali odjemalci v novo (XXIII.) prodajalno aprovizacijske komisije v ulici Navali 23. Od ponedeljka, 26. t. m. dalje, se bodo lahko kupovala živila v tej novi prodajalni, kjer se dobe tudi vložene izkaznice.

### Domače vesti.

**Greh narave.** — Jeremije v strahu. Tudi glede vode bomo tu odvisni od Jugoslavije. Tako turna nekdo v »Nazione« in razlaga: »Ker se je opustila dela vmesne države in se velik del ozemlja, ki naj bi jo tvorilo, prepusti Jugoslaviji, ostane vse ozemlje Snežnika ne le izven Italije, ampak tudi izven tiste države, ki naj bi jo stala. Zveza narodov. Vse to pride pod politični vpliv Jugoslavije. Vsled tega delstva bosta Bistrica in Dolnji Timav teka po jugoslovenskem ozemlju, ki bo imelo tudi izvirke. Tako bomo tudi glede vode odvisni od naših sovražnikov.« — Tarnalocemu Jeremiju tale odgovor: Ni se obrnil na pravi naslov s svojo jeremiado. Prine naj za grlo — naravo, ker ona je položila ravno tja izvirke vode, ki jo tu potrebujemo. Govori tudi o »sovražnikih«. Mari je res tako, da si sosedje morajo biti sovražniki? O, ne! Od vedenja sosedov je odvisno, ali so si sovražniki ali prijatelji! To bodi povedano tudi drugemu Jeremiju, ki jadrlnje ves prestrašen radi tega, ker bo meja Jugoslavije te kakih dvajset kilometrov oddaljena od Trsta. In vzklika ves iz sebe: »Usoda tega mesta bo zopet ista kakor v rimskih časih: jez latinske civilizacije na vzročni meji Italije. Ali tedaj so bila alpeška vrata naša; pariški dogovor pa prepušča Postojno in Logatec njim! Usoda Trsta je že taka, da ne more priti nikdar do miru: pod Rimom je bil orožje vojne, v srednjem veku neprestano pod orožjem; tudi v minulemu stoletju vedno v bojih ravno proti tistem ljudstvu, ki bo živelo na oni strani (nekoliko pa tudi na tej) nove meje.«

**»Nazione« v svoji deviški nedolžnosti.** Noben tržaški list si ne privoščja sedaj toliko »zanimivih« informacij o potoku pogajanj med Italijo, Francijo, Anglijo in Jugoslovijo, kolikor si jih privoščja naša srčkana »Nazione«. Ta je res srčkana v svoji — kako bi rekli? — navnošni in nesvestnosti, ki ji greste na roko, da more v enem in istem spisu trditi sedaj to, potem pa — nasprotno! V svojem večeršnjem izdajanju priobčuje poročilo z Reke — vesti od tam so, kakor znanje, posebno zanesljive, zlasti, če jih priobčuje ravno »Nazione« — ki pri-poveduje, kako da gre italijanska delegacija do skrajne meje popustljivosti. Priporočuje, kaj ima ostati Italiji v Istri in v Dalmaciji ter vzklika: »Magro botino«: »pčel plen!« Majo vrstic niže pa prvi v istem poročilu: »Če bi Jugoslovenci sprejeli te predloge, bo to velik uspeh za gospoda Nitija, ki bo zahteval odškodnino za Italijo v Albaniji, v Mali Aziji in v Afriki.« Pa da ni srčkana ta »Nazione« v svoji deviški preprostosti in nedolžnosti! Nočemo reči — ker bi bilo zlobno — starodolžni! Res, še nedolžna dušica more videti v »pčel plen« velik uspeh! Ah, da, »Nazione« govori tudi o tem, kaj vse bo gospod Nitij se zahteval! Seveda bi bilo, ki ni več tako »nedolžen«, marveč prefriganec po izkustvih, amen! da velik uspeh ni v zahtevanju, marveč v tem, kar je kdo — dosegel! »Nazione« pa še deviško-nedolžna s svojo logiko in poročanju... Bog nam jo obrani v tem svetju! Tudi če govore nekladnostjo, so nam vendar vedno ljubki — otroci! In Trst ima vse polno političnih otročičev! Za te piše »Nazione«!

**Padee.** Marija Bramiček, stara 75 let, stanovala v ulici Torre bianca 11. je padla po stopnicah, ki vodijo nad predorom v ulici dei Giganti ter si pri padcu zlomila desno piščalko; prvo pomoč je dobila na resilni postaji, odkoder so jo prepeljali v mestno bolnišnico.

**Maševanje.** Marija Furjan, stara 34 let, stanovala v ulici A. Cuccia 4, je srečala večeraj zjutraj ob 7'30 v ulici Parini svojega bivšega ljubimca Josipa Grossa, starega 32 let, ki ji je pred nedavnim časom obljubil zvestoba in se pred par dnevi vrnil v Trst iz Italije s svojo ženo in otroci, za katere ni vedela prej Furjan ničesar; Gross ji je bil tudi obljubil, da hruka skupaj živela. Ker je videla ženo, da so vsi njeni upi splavali po vodi, se je odločila, da se maščuje nad Grossom, katerega je večeraj ranila na ulici z nožem v obraz, k sreči je lahko. Kipatu po napadu je bila žena aretirana.

**Pristojbine za uporabo javnih prostorov.** Tržaški magistrat naznanja, da se uvedejo od 20. januarja dalje pristojbine za uporabo kakvega kosa ulice, trga, ceste ali drugega javnega prostora, in sicer a) za vsak m<sup>2</sup> prostega ali ograjenega javnega prostora na tlakovani ulici mesečna pristojbina 0'90 lir, a) na netlakovani ulici 0'75; b) za vsak m<sup>2</sup> javnega prostora, uporabljen za masivno o-gradje mesečno 0'45 lir na tlakovani, 0'35 na netlakovani ulici; c) za vsak m<sup>2</sup> javnega prostora, kjer se nahaja gradbeni ali drug material veljajo iste pristojbine kakor pod črko b); d) za uporabo javnega prostora za listvami, viselcem, ogredlenim omejenim mostom itd. 3 lire dnevno. Omejenen pristojbine se ne bodo zahtevale za uporabo občinskih prostorov, za katere si pridružuje magistrat določitev najemniških določeb. Glede časa in načina plačevanja ostanejo v veljavi določbe naredb od 10. februarja 1885. št. 682 — IV.

**Zahvala.** Zenska podružnica CMD se zahvaljuje vsem, ki so na katerikoli način pomagali k sklenjenemu uspehu, ki ga je dosegel CM ples, katerega je priredila gorlomenica podružnica, ter naj jim bo sladka zavest, da so s svojim sodelovanjem pomagali naši deč. hren ne bodemo navajali, posebej pa naj omenimo samo plesnega učitelja g. Bizjaka, ki je ne samo nastudiral balet in vodil vse brezplaten, temveč tudi na druge načine v veliki meri pripomogel k dobremu uspehu. Srčna hvala tedaj vsem, vsem sodelovalcem, vsem darovalcem, katerih imena se objavijo posebej kakor tudi našemu rodoljubnemu občinstvu, ki je v tem, da se je odzvalo našemu vabilu v tako bogatnem številu, saj so bili vsi prostori Narodnega doma prenapolnjeni, pokazalo, da imava svoje dolžnosti, to je, da si hoče ohraniti svoj doček.

**Slovensko gledališče.** Danes sta v našem gledališču dve predstavi. Popoldne ob 15 se na splošno željo občinstva zadnje ponovi narodna igra v petih dejanjih in dveh izpremenbah »Deseti brat«. Naslovno ulogo igra g. Terčič. Kravljica pa g. Sila. To je nepreklicno zadnja ponovitev te narodne igre, zato vabimo naše občinstvo da se je udeleži v velikem številu. Zvečer točno ob 20 se prvič ponovi velezabavna burka v treh dejanjih »Španska muha«, ki je na četrtkovih predmenjših dosegla izreden uspeh. V glavnih ulogah nastopijo g. Sila, Požar, Mikolčič ter g. Silova, g. Gradisar, in Mezegebec. K tej predstavi je dovoljen vstop samo odraslim, ker je za otroke neprimerna. Vstopnice in sedeži so v predprodaji pri blaginjakrki v veži Narodnega doma ob navadnih urah.

**Prošnje za podpore** iz ustanove barona Josipa Morpurga za ubožne delavske vdove z otroci, pristojne v Trstu, se merajo predložiti najkasneje do 25. t. m. Vzorci za prošnje se daje na magistratu v odd. VIIIa.

**Sentjakovski pevski zbor.** Danes popoldne točno ob 15 se bo vršil občni zbor v prostorih otroškega vrtca Kjarbota Zg. II. Vabljeni so vsi pevci in gospičevke, da se občneje zhora gotovo ideleže, ker se bo vršila po občnem zboru domača zabava v dvorani »Del. kons. društva pri Sv. Jakobu«.

**Odbor šentjakobske mladine** ponovno prvi v društva Trsta in okolice, da na pusto soboto, 14. februarja, ne prirede svojih veselic, ker se vrši v tržaškem Narodnem domu šentjakobski ples v korist Narodne šole pri Sv. Jakobu. — Seja skupnega odbora se bo vršila jutri ob 20'30 v »Del. kons. društva«.

**Zveza »Marijin Dom«** v Trstu ponovi danes, 18. t. m., ob 17 slovo glasbeno produkcijo, ki je ob prvi prireditvi tako lepo uspela. Izvajali se bodo isti tro- in četverglasni ženski zbori (med temi je posebno ljubka skladba našega rojaka g. Vas. Mirka) in deklamovalni dve deklamaciji, prva v narodnem, druga v modernem slogu. Ponovi se tudi S. Sardenkova enodejanka »Solza miru«, prvor zvezi iz zalostnega življenja naših beguncev. Sedeži v predprodaji kot ob navadno. K obitni udeležbi vabi — odbor »Marijinega Doma«.

**Izreden sestanek trgovcev s premogom.** Gg. trgovci s premogom se pozivajo na izreden sestanek, ki se bo vršil danes ob 10 v ulici A. Cuccia 11.

**Najdemo.** 5. l. m. se je našla v ribji tržnici Denarica z majhno svoto denarja, 6 paštnih sprejemnicami in drugimi dokumenti. Denarica se nahaja na poveljništvu mestnih stražnikov.

**Mestna zastavljavnica.** V ponedeljek zjutraj in popoldne se bo prodajalo pohištvo in drugi predmeti.

**Barkovljanska knjižnica.** Naproseni so vsi oni, ki imajo še domu izposojene knjige, da jih prinesejo se danes od 9—12 v Narodni dom. — A. M. **Kdo ve kaj?** Josip Blečič iz Zameta v Kastavski občini, rojen 5. marca l. 1876, je bil kot avstrijski vojak ulet pri Pzemyslu in se je nahajal kot vojni ujetnik v Tascentu, odkoder je začelkrat pisal meseca marca l. 1915. Kdor bi kaj vedel o njem, naj sporoči, kar ve, na naslov: Josip Lenac, Zamet št. 30, občina Kastav, Istra.

**Slovensko gledališče v Trstu.** Danes popoldne ob 15 na splošno željo, zadržaj:

DAROVI.

Za moško podružnico CMD daruje Ivanka Ravbar 5 L, Josko Hlebec 2 L in N. N., ker ni mogel na ples, 5 L. Denar izročil blaginji.

tako, da napravi vtisek, da beseda prinaša le objubo! Objuba pa, ki se ne uresničuje v dejanjih, je le dim, ki — ne diši prijetno.

KROJACNICA Avgust Stular ul. S. Francesco d'Assisi št. 34. III. je edina dobroznana krojačnica v Trstu. 3367

ZAHVALA.

Skraino potrti vsled nenadomestljive izgube našega predragega soproga, očeta, brata, svaka, strica in bratranca, go-poda

Antona Raceta

župana, gostilničarja in posestnika v Rodiku

izrekamo tem potom najsrčnejšo zahvalo g. dr. Verčonu in g. dr. De'esu za veliko prizadevanje da bi povrnila pokojniku ljubo zdravje, g. župniku Elmicu in g. kapelanu Ščeku za obiske in tolažbo tekom bolezni, vsem sorodnikom in prijateljem, ki so tolažili pokojnika in nas v dneh največje patnosti in duševne boli, dalje vsem onim, ki so, pustivši svoja opravila, prihтели od daleč in blizu ter spremili bлага pokojnika k večnemu počitku, zlasti pa kozinskemu in herpeljskemu pevskemu zboru za gubljive žalostinke in g. učitelju Štreklju, ki se je posvojil ob odprtem grobu z dušo pretrpajočim govornom od ljubljeneja pokojnika.

RODIK, 14. januarja 1920.

Žalujejo ostali.

Od nedelje do nedelje.

Prijatelj mi je pripovedoval te dni: Naj tudi jaz osvežim spomin na Mateja Ternovca s slušanjem, ki kaj izrazil označa tega blagega moža kot človeka, pravnika in sodnika: kot sovražnika vsake šablone, tistega suženjskega klanjanja pred mrtvo črko, pa naj je tudi začetna v paragrafih kazenskega zakona.

MALI OGLASI

se računajo po 10 stot. beseda Najmanjša pristojbina L 1.—. Debele črke 20 stot. beseda. Najmanjša prisojbina L 2.—.

- NAGELJNE, več tisoč, pollahnjene trte, vsake, figova drevesa proda Nardini, Barkovlje. 117
NA PRODAJ imam več osebov in mandoljevih sadnih drevesec po 1 1/2 do 2 1/2 m visokih v Pilskovici št. 21, pri Komun. 116
PRODA se nova oblika in čimska sukna ul. Leo št. 4. II. desno. Ponda. 118

Ljubomir Nabergoj

v dobi 35 let
Je danes po kratki in mučni bolezni v naročju svojih dragih izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil danes, v nedeljo, 18. t. m., ob 16 iz lastne hiše na Proseku št. 106.

PROSEK, 17. januarja 1920.

Novo pogrebno podjetje, Corso V. E. III. 47.

ZAHVALA.

Za vse dokaze iskrenega sočutja, ki so nam došli povozom bridke izgube naše iskreno ljubljene soproge in mame

Angeline Svoboda

izrekamo najsrčnejšo zahvalo. Posebna zahvala za podarjeni krasni venec in udeležbo vsem gg. železničarjem, gosp. županu in vsem občinarjem, kateri so spremlili nepozabno pokojnico k večnemu počitku.

NABREŽINA, 16. januarja 1920.

Družina SVOBODA.

KVAS ZA PEKO, vedno svež.

Pošiljajo se tudi poštni zaboji od 4-16 kg. Zaloga Riecl Genaro, ul. Udine št. 19.

Prodase v Dolini št. 50

zemljišče oziroma vinograd približno 400 sežnjev. — Pojasnila daje restaurant SOŠIČ na Opčinah.

Zaloga pohištva ANDREJ JUŠ, ul. Sv. Lucija št. 5 priporoča vsem novoporočencem svoje izdelke po najugodnejših cenah

Krojačnica VEKOSLAV TERZO ulica Fondaria št. 4, I. nadstr. Se priporoča slavnemu občinstvu za vsakovrstna moderna dela najnižjih cenah.

Skupna plesna vaja se vrši danes, nedelja, v spodnji dvorani Narodnega doma od 18 do 22.

Plesne vaje se vrše redno vsak torek in petek. Začetek ob 20. VODITELJ.

Čevljarnič Mikolič Trst, ul. Udine 32 (prej Belvedere) (na vogalu ul. Lodovico Ariosto) Različna obuvala za gospode, gospe in otroke. Lastna delavnica, ter se sprejemajo naročila in poprave po meri.

Nasprotniki trde sicer, da imajo oni prav in da krivičniki smo le mi! In dokazujejo to z vso lastno jim gostobesednostjo. Dokazujejo, ali dokazati ne morejo ničesar za — pametne in razsodne ljudi! Tudi prisegajo. Pri tem pa so podobni tistem pravdarju, ki je hotel poveriti odvjetniku stvar, ki je precej čudno dišala! Na vprašanje odvjetnika, ali bi mogel tudi s prisego potrditi, kar trdi, je odgovoril stari pravdar samozavestno: »Gospod doktor! Hotel bi videti prisego, ki bi je jaz ne položil! Mož je fotografiral sebe in svoje poštenje.

Sicer pa je imel prav: vse se da trditviti in dokazovati! Poznal sem moža, ki je vedno zatrljal, kako neznansko rad ima svojo ženo. Vendar ji je zagrenjal življenje od dne do dne s tem, da je bil vsak dan pijan od jutra do večera. Nekega dne sem ga srečal ob 8. uri zjutraj. Bil je že pošteno »nadelan«. Oho, prijatelj, že tako zarano tako židane volje — sem se pošalil. Ja, veste, to je le zato, ker imam svojo ženo rad...! Pogledal sem ga po strani in začuden; rado-veden sem bil, kako, po kakih logiki, mi utemelji tak čuden dokaz svoje ljubezni do žene? Vidite — mi je začel pojasnjevati — moja žena trdi vedno, da sem pijanec. Ker pa imam svojo ženo tako neznansko rad, da ne bi hotel, da bi bila ena v luči lažnjivke, sem res vsak dan pijan! Hočem, da — ima ona prav! Čudna logika, čudno dokazovanje ljubezni! No, vidite sedaj, da se da vse dokazovati — tudi najbolj kričeče neverjetnosti in neskladnosti! Ali, trditve in dokazovanje sta eno — resničen dokaz pa dru- god!

Poglejte n. pr. Gabriela D'Annunzija in poslušajte ga! Moreli kdo lepše, gostobesedneje, zvočneje in poetičneje dokazovati svojo resnico in pravico?! Kako veljavo pa ima danes njegovo dokazovanje? Danes ga nekako zatajujejo celo tisti, ki so njegovo spodjetje — s početka prav dobro — razumeli in je morda tudi blagoslovljali z besedo in — zvočno! Seveda na skrivnem, da ne bi videl svet...! Saj gredo danes celo Nittijeva pota precej narazen od D'Annunzijevih...! Na strani tega poslednjega pa so še vedno tisti, ki bi položili — vsako prisego! Četudi je prisega kriva — to jih ne ženira!

Nekako tako, kakor s trditvijo in prisego, je tudi z objubo. Kaj vse se ne objublja in se — ne izvršuje! Novi škof tržaško-keprski, presvetli Bartolomasi, objublja n. pr. v svojem »prvem pozdravu« vernikom škofije svojo vročo ljubezen in skupno delo. Dvomim zelo, da bi se ta objuba tudi izpolnila. Monsignor pozabja namreč, da ljubezen se more razvijati le na načelu vzajemnosti; to je: za ljubezen treba vedno — dveiti! To ve pri nas vsak fant in vsako deklet! Če ne — ni ljubezni! Ampak le žgoče hrepenenje na eni strani! Pa da ni morda tudi mons. Bartolomasi usojeno tako hrepenenje — brez nade? Seveda je pa tu še le vprašanje, ali je pri novem škofu sploh želja po ljubezni od — naše strani? Morda je. Ali — ponavljam — ljubezen se more razvijati le po pravili vzajemnosti: ljubiti mora sam, kdor hoče, da ga bodo ljubili! Prva beseda novega škofa ne kaže...! Govori sicer o ljubezni, zveni pa

POSESTVO v Jugoslaviji z velikimi kmeti in posodo, ki je bilo že vinarsko oskrbnitvo, se zamena za posest v Trstu ali drugod, v Italiji. Naslov pove ins. odd. Edinosti. 123

CEVLJAR sprejema vsakovrstno delo na dom. Ul. Torre bianca št. 14. V. nadstr., vr. 7. 124

KROJAC Jernj Caharija stanuje v ul. Galati 20, vrata 30, ter se proroča slav. občinstvu iz mesta in okolice. B 117

RESEN uradnik 24 let star, v stalni službi želi znanja v svrhu ženitve z gospodično ali mlado vdovo brez otrok sposobna za gospodinstvo. Le resne ponudbe na ins. odd. Edinosti pod »Uradnik.« 125

DEKLICA iz poštene družine želi vstopiti kot učenka pri šivski za ženska dela. Plačala bi mesečno odškodnino. Naslov pove ins. odd. Edinosti. 113

VISOKOSOLEC z odliko, večš slovenskega, nemškega, italijanskega ter deloma francoskega jezika želi poučevati. Ponudbe na ins. odd. Edinosti pod št. 114. 114

POŠTENO POSTREZNICO za čiščenje pisarne išče odvjetnik dr. M. Pretner, ul. N. Machiavelli št. 15. I. 83

GOSPODARSKO DRUŠTVO na Frdeniču išče krmarja z vrednostjo ali kavcijo 1000 lir. Prošnje se sprejemajo čeli mesec. Naslov: Vrtna Farneto št. 1247, Ivan Krkon. 85

DISKRETNABABICA se proroča, največja tajnost, cene zmerne Settefontane št. 8, I. levo. 102

MLADENIC, 23 let star, z dobro službo, želi znanja v svrhu ženitve z gospodično od 20 do 21 let. Le resne ponudbe na ins. odd. Edinosti pod »D 222.« 99

OBDA se v najem ozir. se proda gostilna, skladišče in buket. Kadit-Comisso, kavarna Monconisio. 102

LEP KLAVIR, popolna jedilna soba ter razno drugo pohištvo je na prodaj. Pojasnila daje inser. odd. Edinosti. 102

SREBRN DENAR kupujem po najvišjih cenah v vsaki množini Prijem lahko ponj. Alojz Povh, Garibaldijev trg št. 3 (prej Barriera.) 3341

POZOR! Plačam za srebrn denar najvišje cene, tudi več kot drugi trgovci. Albert Povh, ulica Manzoni št. 17, vr. 2, prtiličje. 4407

DESET velikih srebrnih gumbov za zapeljavnice se proda po ugodni cen. Pojasnila v ins. odd. Edinosti. P 214

PRODASTE se dve moderni, solidni spalni sobi, 1 velika knjižnica, 1 postelja itd., ul. Udine št. 28, inzar Majcen. 105

PRODA se na Kuzini hiša z vrtno za hotelsko in gostilniško uporabo, prostori za trgovino, hiša in vodnjak v hiši. Verničje 568, Rojan. Druga hiša za privatno uporabo se proda. Podrobnosti pove oskrbnik Janko Furlani, ul. Fabbri 8, I, od 14-15. 89

SOBO, čedno opremljeno, s hrano in če mogoče s prostim vvhodom, pri majhni družini ali samostojni gospe, išče stalen gospod. Ponudbe na ins. odd. Edinosti pod Merkur 15.« 110

SAMO P. PERTOT, urar, ul. S. Francesco 15, II kupuje srebro in zlato po najvišjih cenah. 41

FOTOGRAF A. JERKIC, Trst, ul. Roma 24. Gorica Corso št. 36 na dvorišču. P 711

PRAVA KAPLJICA vipavskega vina se dobi edino v ul. Ghega št. 10, gostilna Ozbjč. 100

ZAHVALA. Skraino potrti vsled nenadomestljive izgube našega predragega soproga, očeta, brata, svaka, strica in bratranca, go-poda Antona Raceta župana, gostilničarja in posestnika v Rodiku

Pogrebno društvo „Arimatej“ v Barkovljah vabi na redni občni zbor ki se bo vršil v nedeljo, 1. februarja, ob 13.30 v dvorani „Narodnega doma“ v Barkovljah.

Ribiška zadruga, reg. zadr. z u. p. v Sv. Križu pri Trstu vabi na redni občni zbor ki se bo vršil v nedeljo, 25. januarja 1920, ob 10, v gostilni Košata.

VELIKI PLES V dvorani Kons. društva v Rojanu se bo vršil danes, v nedeljo. Svirala bode rojanska godba. K obilni udeležbi vabi GODBENI ODSEK.

RASTLINE in SEMENA Fratelli Sgaravatti Saonara (Padova) 125 hektarjev obdelanih CENIKI BREZPLAČNO

Dunaj Milan BORRI & SCROBOGNA Genova Atege Trst, ulica Acquedotto 95, ulica Pindemonte 4, Telefon 31-24

ECCLA! Edino mazilo, ki ohranja usnje in ga vzdržuje mehko. SOCIETA ITALIANA (italijanska družba) PARMALANDRIANI & C. Podružnica v Trstu ul. Torrebancal 12, Tel. 10

Zobozdravniški ambulatorij prej dr. BODO. Zobozdravnik dr. E. Clonfero — in — dentist Stanko Perhavec Trst, Trg Goldoni št. 11, II. nadstr. sprejema od 9 do 12 in od 15 do 19. Izdiranje zob brez bolečin, zobovja, zlati mostovi brez neba, reguliranje zob in zlate krone. Vsa dela se izvršujejo po moderni tehniki.

# TISKARNA EDINOST

VPISANA ZADRUGA Z NEOMEJENIM POROSTVOM  
V TRSTU, UL. SV. FRANČIŠKA ST. 20  
TELEFON ŠTEV. 11-57



PRESKRBLJENA Z NAJMODERNIMI STROJI IN  
OPREME IZVRŠUJE VSA TISKARSKA DELA ZA  
PISARNE, TRGOVCE IN URADE KAKOR TUDI  
LISTE, KNJIGE TOČNO IN PO NIZKIH CENAH

## Plesni venček

priređi  
„Glasheno društvo“ v Sezani  
v ponedeljek, 19. januarja, na semenj  
sv. Antona v dvorani hotela „Tri Krone“.  
Začetek ob 15.

## Bratje Gentili in Krizmaučič

ul. Mazzini 40 (vokal ul. S. Lazzaro)

### Za prihodnjo sezono:

bogata izber voine-  
nega blaga, barh čnta  
moškega blage, vol-  
nanih odej, zaves in  
lastno izdelovanje vatiranih odej.

### PRIPOROČLJIVE TURKJE

#### TRGOVINA JESTVIN

Via Genova (Campanile) 13. Zaloga: kave, oia,  
mli, sveč, sardin, kakava, čokolade, čaj i. t. d.  
Prisni Jamaika rum, kofjak, vermouth, marsala,  
vifnjevec ter raznovrstna vina, vse po zmernih  
cenah. Ivan Bidovec.

#### MEHANIČNA DELAVNICA.

Odkljkovana tivarica Osvaldella. Via Media 26.  
Izdelovanje in poprava strojev in motorjev. Pro-  
račun.

#### KNJIGOVZEMICA.

Pietro Pisan. Trst ulica Valdirivo 19. Artistična  
vezava. Zepni koledarji lastnega izdelka. Vpisniki  
Gozlstri posebnega sistema. 201

#### MAJOLIČNE PEČI IN ŠTEDILNIKI.

M. Zoppar. ul. S. Giovanni 6 in 12. Najboljše  
izdelovanja in najpopolnejša vrsta. Cene zmerne.  
202

#### PAPIR.

Velika zaloga papira za ovitke, papirnatih vre-  
čic lasne tovarne. Valški raznih bary in velikosti.  
Cene zmerne. Gastone Dollinar. Trst, Via dei  
Gulsi 16. 256

#### DAMSKA KROJAČNICA

A. Rieger. Trst, ulica Commerciale 3. Izdeluje vsa-  
kovrstne obleke po angleškem in francoskem kroju,  
plesne obleke, obleke za poroke, bluze za gleda-  
lišče itd. Cene zmerne. Postrežba točna. 337

## Nepremoljive preproge

nove in rabljene v vseh  
merah, vrvi, vrvice, pa-  
sove, povodce, vlačivce  
in odeje za konje.

GIOVANNI SIVITZ — Trst  
ulica Giorgio Galatti št. 8

## Naznanilo.

Naznanjamo cenj. odjemalcem,  
da smo prejeli veliko množino  
istrskega črnega  
in  
belega vina

dalmatinskega opola poleg itali-  
janskih vin. V zalogi imamo tudi  
vino chianti v originalnih stekle-  
nicah, asti, šampanjec, marsalo,  
vermouth, žganja in fina vina v  
steklenicah.

Ernest Hočevar in Marcovich  
Trst, ulica XXX. oktobra št. 14, Trst  
(prej. Caserma)

## Vipavsko, dalmatinsko in istrsko vino

se prodaja po znižanih cenah  
od L 2 do 2\*50

v zalogi vna Antonu Kette na Opčinah.

Riunione Adriatica di Sicurtà v Trstu.

(Lastna palača). Ustanovljena leta 1838.  
Zavarov. proti škodi, povzročeni po ognju, strelji  
in eksplozijah. Zavarovanja steklenih plošč proti  
razbitju. Zavarovanja proti tatvini z vlomom. Za-  
varovanja pošiljatev na morju in po suhem. Ži-  
viljenjska zavarovanja v najrazličnejših kombina-  
cijah. Delniška glavica in rezerve dne 31. decem-  
bra 1915 K 199.625.992\*40. Stanje zavarovalne  
glavice na življenje (31. 12. 1915) K 516.405.849\*—  
Čdkar obstoja družba, je bilo v vseh branžah iz-  
plačano na škodah K 872.453.443\*85. Zastopstva v  
vseh deželnih glavnih mestih in važnejših krajih.

## PRODAM

44 transportnih hrastovih sodov  
(600-700 l) od vina in špirita. —  
Cena je za vsaki liter 30 stotink.  
Ponudbe na ins. odd. Edinosti pod „Hrastovi sodi“.

## Fotografični atelje Daguerre

Trst, Corso Štev. 39.

Razglednice v platinu. Specialiteta: slike v  
barvah, fotoskizmi, Gabinet, vitri, povečanja,  
reprodukcije vansevse. Elektri. razsvetljava.

Cenjeni inserenti, kateri nam  
pošljajo oglase z dežele, naj nam  
oprostite, če je oglas šele 10-15  
dni pozneje objavljen, ker temu  
nismo krivi mi, ampak neurejene  
poštne razmere. — Prosimo tudi,  
da se oglasi plačajo anticipatno.

## VELIKO SKLADIŠČE KLOBUKOV

dežnikov, belih in pisanih, žepnih  
robcev, možkih nogavic itd.

K. CVENKEL, Trst, Corso V. E. III. št. 24.

## Pozor!

V ulici Udine (prej Belvedere) št. 49, se  
nahaja PRODAJALNA USNJA, KOZ, sploh  
vseh čevljarskih potrebščin. — Specialiteta:  
Za krojenje in prešivanje (štepanje) zgornjih  
delov najmodernejše fasone.  
Filipčič in drug.



LA MIGLIOR  
CREMA  
PER  
CALZATURE  
Najboljše mazilo za ČREVLJE.  
Italijanska tovarna  
PROIZVODOV BRILL  
Podružnica v Trstu, ul. del Toro 10  
Telefon 3172

## Pozor!

Izdelujem vsa lasna dela iz  
česanih (mešanih) in rezanih  
las po najnižjih cenah. — Ku-  
pujem izčesane in rezane lase.  
JOSIP KOLAKOVIČ, brivec in  
lasničar — Ajdovščina. —

**PAFF** Stroji za šivanje in vezanje prvi nemški izvozci  
Seidel & Neumann in  
Singer & Gasser  
Bogata zaloga vseh potrebščin.  
Mehanična delavnica za vsako  
popravilna.  
Trstka ustanovljena l. 1873  
FRANCESCO BEDNAR  
Trst, ul. Campanile 19

## Staubeno podjetje L. OBLAK in drug v Ilirski Bistrici

naznanja, da sprejema vsa v stavbno stroko  
spadajoča dela in naročila za stavbni materijal  
tudi v Rubeših št. 8 pri Matuljah (zaloga  
cementa). — Načrti in proračuni pri spreje-  
mu dela, brezplačno. — Posreduje tudi pri  
prodaji in nakupu zemljišč in stavb.

Vsi oni, kateri nam po prejemu ra-  
čuna od našega inseratnega oddelka  
pošljejo denar, naj blagovole napli-  
sati na odrezek poštne nakaznice,  
— številko dotičnega računa. —

## Kupim surove kože

od kune, vidre, lisice, zajca itd.  
v vsaki množini po najvišjih cenah.  
Izdelava kožnihovin, Corso V. E. III. 37, me. II.

### — TVRDKA —

**Alarico Lantschner**  
v Trstu, Via Roma 28 (bivša ul. delle  
Poste) vogal ul. Giorgio Galatti. Zraven  
velike pošte. — Telefon 198.

Dvokolesa, motorna kolesa, pri-  
tikline, pnevmatični predmeti.  
Popravila. — Delo solidno.

## D. MRAČEK TRST

Ordinira od 9-12 dop. in od 3-6 pop.  
Brezkolesno izdiranje zob, pimočisanje in umetni zobje

## ZOBOZDRAVNIŠKI KABINET VILJEM TUSCHER

v ul. 30. oktobra (prej Caserma) št. 13  
ostane zaprt do 24. januarja.

## HERMANGILD TROCCA, TRST

ul. Barriera vacchia št. 8  
ima veliko zalogo mrtvaških predmetov.  
Venci iz porcelane in biserov, vezani z medeno žico, iz umetnih  
čevljev s trakovi in napisi. Slike na porcelanastih ploščah za  
grobnice spomenike itd. Najboljše konkurentne cene.

## Izredna prilika!

V novi trgovini manufakturnega blaga

## Giusto Sbelz, ul. Roma 11, na vogalu ul. Gioachino Rossini

se dobi velika izber barhenta, blaga za gospe, svilenine, žameta, čefira, borgeta,  
triza, platinenega in bombaževega blaga, svilene ovratnice, pajčolani, auto-pajčo-  
lani itd. — Posebnost: moške srajce, ovratniki, zapesnitve, kravate, rokavice.  
Izgotovljeno perilo za gospe, volnene, bombaževe in vatirane odeje lastnega  
izdelka, vse po zelo nizki ceni. — Postrežba točna.

## PELLEGRINO CINCELLI

Trst - ulica Malcanton št. 9 - Trst

(Hiša ustanovljena leta 1828.)

## KOŽE in USNJE za ženske in moške.

Box in Chevreaux, lak, podlage in vsakevrstni predmeti za čevlje itd.

Vse po ugodnih cenah. Postrežba točna.

## Novo pogrebno podjetje — Trst

Corso V. E. III. št. 47. Telefon 1402 (vogal Goldenjev trg).

Dobroznano že mnogo let obstoječe podjetje je preskrbljeno z obilno in bogato  
opremo za prirejanje mrtvaških sob in odrov. — Poseduje različne razredne  
vozove do najsvetanejših s kristali. — Prevažajo se mrtiči v vse kraje,  
tudi v tujino. — Prodaja razne mrtvaške predmete, transportne rakve, ko-  
vinaste rakve vsakovrstnih oblik, lesenih rakev z bogatimi okraski, različne  
vence s trakovi in napisi, obleke, pajčolane, sveče itd.

Cene zmerne. Postrežba točna.

V primeru izrednih ur se sprejmajo naročila v lastnih prostorih podjetja ulica  
Tesa št. 31. Telefon št. 14-02.

Zastopstvo in prodaja mrtvaških potrebščin J. MERZEK, Opčine 170, pri sež. cesti.

## Trgovsko-obrtna zadruga

v Trstu

registrovana zadr. z neomejenim jamstvom  
ul. Cesare Battisti (prej Stadion) št. 21  
sprejema hranilne vloge  
od L 1 dalje.

Trgovcem otvarja tekoče čekovne ra-  
čune. — Posoja hranilne pušice na dom.  
— Rentni davek plačuje iz svojega.

## Daje posojila

po najugodnejših pogojih na vkupitje,  
na osebno poroštvo, na  
zastave vrednostnih listin.

Uradne ure vsak dan izvemši  
nedelj in praznikov od 8 do 1.

## Išče se 30-40 leten oženjen UPRAVNIK

popolnoma zmožen poljedelstva, trto-  
reje in sadjereje. — Žena bođi dobra  
kuharica. — Mesto je stalno, plača  
z naturalijami po dogovoru. — Ponudbe  
na: Oskrbništvo velepos. grofa CORO-  
NINI-CRONBERGA v St. Petru pri Gorici

## ZOBOZDRAVNIŠKI KABINET

ulica Chiozza št. 5, I. nadstr.

Sprejema od 9-13 in od 15-17. Izvršuje se  
umetni zobje v kakršnimkoli sistemu z nebom  
in brez neba po modernih tehnikah.

Dr. F. Tamburini  
MARIO MORO, tehnični vodja.

## JOSIP STRUCKEL

Trst, vogal Via Nuova - S. Caterina.  
Velika izbera vsakovrstnega blaga za moške  
in ženske. — Blago za suenje, žamet, barhant,  
svile, etamina ter raznih predmetov za okras  
obleke. Vse po znižanih konkurentnih cenah.

## SEMENA vseh vrst

prodaja trvdka

## Sever & Comp.

Trst, ul. Nicolò Macchiavelli št. 13

## Odhajanje in prihajanje vlakov.

Centralna južna postaja.

Odhodi.

0.15 D v Belgrad, Bukarešt (čez Ljubljano, Za-  
greb).  
0.30 D. v Belgrad, Bukarešt, (čez Ljubljano  
Zagreb).  
1.15 D. na Dunaj (čez Videm, Trbič, vsaki po-  
nedeljek, sredo in petek).  
5.30 O. v Tržič (čez Bivio).  
6.30 D. v Reko, čez St. Peter na Krasu.  
6.50 H. v Benetke (čez Bivio, Tržič, Videm).  
7.30 R. v Pariz, (čez Benetke, Milan, London,  
Bordeaux).  
8.30 H. v Logatec (zveza z Reko).  
11.15 H. v Benetke (čez Bivio, Cervinjan).  
14.30 D. v Benetke (čez Tržič).  
14.50 D. v Logatec (čez St. Peter na Krasu).  
15.15 O. v Logatec.  
17.35 D. v Rim (čez Cervinjan - Benetke).  
17.55 O. v Videm (čez Bivio), Tržič (zveza z  
Cervignanom, Gorica).  
18.20 H. v Reko čez St. Peter na Krasu.  
23.30 H. v Benetke (čez Cervinjan).

Prihodi:

2.10 D. z Dunaja (čez Trbič-Videm), vsak torek,  
četrtak in soboto.  
5.30 D. iz Belgrada, Bukarešta, Logatec.  
8.30 O. iz Logatec.  
9.20 O. iz Vidma (čez Tržič-Nabrežino).  
10.20 D. iz Benetke (čez Cervinjan).  
13.50 D. iz Rima (čez Bologna, Milan, Benetke,  
Cervinjan).  
16.30 D. iz Logatec (čez St. Peter na Krasu).  
16.50 D. iz Benetke (čez Videm, Tržič).  
18.45 O. iz Cervinjana, Tržiča.  
20. — H. iz Benetke (čez Cervinjan).  
21. — H. iz Logatec zveza z Reko.  
22.15 H. iz Benetke (čez Videm, Tržič, Bivio).  
23.20 D. iz Reke (čez St. Peter).  
23.45 R. iz Pariza, Londona, Bordeauxa, Milana,  
Benetke (čez Cervinjan).

Postaja pri Sv. Andreja.

Odhodi.

5.10 O. v Herpelle Kozino, Kanfanar, Pula.  
5.46 M. v Koper, Bule, Poreč.  
7.20 O. Na Opčine, Pivčico, Ajdovščino, Gorico,  
Podbrdo.  
8.30 M. v Bule, Koper.  
12.40 D. v Herpelle, Kanfanar, Pula.  
15.50 O. Na Opčine, Pivčico, Ajdovščino, Gorico,  
Podbrdo.  
16.55 O. v Herpelle, Kozino, Kanfanar, Pula, Ro-  
vinj.  
17.16 M. v Koper, Bule, Poreč.  
Prihodi:  
8.25 M. iz Buj, Kopa.  
10.20 O. iz Pule, Rovinja, Kanfanara, Divače,  
Herpelle, Kozino.  
11.20 O. iz Podbrda, Gorice, Ajdovščine.  
16.30 M. Buj, Kopa.  
16.50 D. iz Pule, Rovinja, Kanfanara, Herpelle, Ko-  
zine.  
19.40 O. iz Podbrda, Gorice, Ajdovščine.  
21.45 M. iz Poreča, Buj, Kopa.  
22.20 O. Pule, Rovinja, Kanfanara, Herpelle, Di-  
vače.

## JADRANSKA BANKA

Dela glav. K 30,000,000, Reserve K 4,500,000

Centrala: TRST

Via Cassa di Risparmio 5 - Via S. Nicolò 9  
Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Ljua-  
ljana, Metković, Opuzen, Split, Šibenik, Zadre,  
Ekspozitura: Kranj.

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle

### Sprejema vloge

na hranilne knjižice proti 3 1/2%, letnim obre-  
stim, v bančnogra-prometu proti 3/0 letnim ob-  
restilam. Na odpoved navezana zneska spreje-  
ma po najugodnejših pogojih, ki se imajo  
pogoditi od slučajne odločbe.

Daje v najem varnostne predale (Sales deposits).

Blagajna postuje od 9.30-12.30 in 14.30-16

## Ljubljanka kreditna banka

Podružnica v Trstu.

Centrala v Ljubljani.

Podružnice:

Celje, Colovce, Gorica, Sarajevo, Split.

Delniška glavica: K 20,000,000.—

Rezervni zskladi: K 3,500,000.—

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče  
posle. — Sprejema vloge v lirah na  
hranilne knjižice proti 3 1/2%, obrestovanju  
na žiro-račune proti 3%, obrestovanju

Za na odpoved vezane vloge plača obre-  
sti po dogovoru. Izvršuje borzne naloge  
in daje v najem varnostne celice.

Tel. št. 5-18. Blagajna je odprta od 9-13.

## G. PINO, zlatarnica-uravnica

Trst, Corso Štev. 15

Kupujem srebrne krone in

goldinarje po najvišjih cenah.

## KALODONT

primerno najboljši zobna krema

edina razprodajalna za Jul. Benetijo

Adolfo Schlesinger — Trst

ulica San Sebastiano št. 4

Skladišče vsakovrstnih igrač

drobnarij, galanterij, dišav

mila itd. itd.

— Razpošilja se na deželo. —